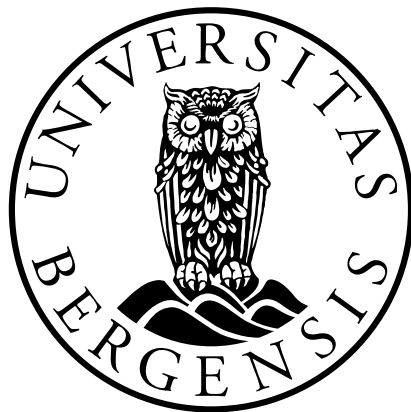

The Responsibility to Protect: En løsning for konflikten i Syria?

Masteroppgave

SAMPOL 650

Institutt for sammenliknende politikk

Universitetet i Bergen

Vår 2014

Sammendrag

Konflikten i Syria startet mars 2011 og har utviklet seg til en borgerkrig med store menneskelige lidelser mens denne studien har blitt utarbeidet. Reaksjonene fra verdenssamfunnet har vært å fordømme volden, men avgjørende beslutninger fra FN eller andre for å stanse lidelsene har ikke kommet. Responsibility to Protect (R2P) er et politisk prinsipp, som ved gitte kriterier, åpner for at FNs sikkerhetsråd kan godkjenne bruk av militær intervensjon mot en suveren stat for å beskytte befolkningen mot menneskerettighetsbrudd.

Denne studien søker å undersøke om konflikten i Syria tilfredsstiller kriteriene for en militær intervensjon basert på R2Ps rammeverk. Studien er lagt opp som en kvalitativ single casestudie basert på dokumentanalyse der empirien blir analysert opp mot kriteriene for militær intervensjon i R2Ps rammeverk. R2Ps rammeverk vil bli bygget opp av offisielle FN-dokumenter sammen med sekundærkilder fra faglitteraturen. Empirien baserer seg på rapporter fra FNs egen undersøkelseskommisjon for Syria i tillegg til relevante sekundærkilder fra internasjonale organisasjoner og nyhetskilder.

På tross av de store menneskelige lidelser og brudd på menneskerettighetene i Syria antyder funnene i studien at konflikten i Syria ikke tilfredsstiller kriteriene for en R2P-basert militær intervensjon. Dette fordi en militær intervensjon i Syria bærer med seg risiko for ikke å lykkes med å beskytte befolkningen mot overgrep. Samtidig kan en militær intervensjon i Syria stå i fare for å rykke ved maktbalansen i regionen og dermed kunne åpne for en større konflikt enn den vi ser i dag. Således peker funnene i studien på noen av vanskelighetene og begrensningene man står ovenfor ved å bruke R2P som grunnlag for militær intervensjon i kompliserte og politisk betente konflikter slik som Syria representerer.

Forord

Denne oppgaven representerer avslutningen på mitt studie innen demokratibygging. Det å skrive denne masteroppgaven har vært både givende og interessant, men også til tider krevende. Det har vært givende i form av at jeg har fått muligheten til å sette meg inn i problemstillinger som jeg synes er viktige samtidig som jeg har fått mye ny kunnskap. På tross av dette har det også vært krevende og krevd mye innsats og tid, særlig i skriveprosessen. Jeg har likevel ikke vært helt alene om dette og ønsker derfor å takke min veileder, førsteamanuensis Åse Gilje Østensen. Takk for at du på en meget god måte har vært en sparring-partner vedrørende problemstillinger og arbeidet med oppgaven. Videre ønsker jeg å takke fagansvarlig SAMPOL 650, førsteamanuensis Terje Knutsen for god administrativ støtte under studiet.

Denne masteroppgaven har også tatt mye tid og det har til tider vært en utfordring å sjonglere mellom jobb, familie og studier. Derfor vil jeg rette en stor takk til min samboer og datter for oppmuntring og støtte underveis. Ikke minst vil jeg takke dere for den tålmodigheten og forståelsen dere har vist gjennom å skape rom for meg til å studere.

16.05.14

Andreas Nyheim

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Forord	3
Innholdsfortegnelse	4
1 Innledning	5
1.1 Bakgrunn og problemstilling.....	5
1.2 Viktigheten av studien	6
1.3 Begrensninger	6
1.4 Studiens oppbygning	6
1.5 Syria: kontekst og politiske forhold	7
1.6 Parter i konflikten	7
1.6.1 Assad-regimet og deres væpnede styrker	7
1.6.2 Politisk opposisjon.....	8
1.6.3 Væpnede opposisjonsstyrker.....	9
2 Litteratur og R2P som rammeverk.....	11
2.1 Suverenitetsprinsippet.....	11
2.2 Intervensjonsforbudet.....	13
2.3 Maktforbudet	13
2.4 Fremveksten av R2P	14
2.4.1 International Commission On Intervention And State Sovereignty sin rapport "The Responsibility to Protect"	14
2.4.2 Rapportens modifiserte suverenitetsprinsipp	15
2.4.3 The Responsibility to Protect: Tre spesifikke ansvar	16
2.4.4 Kriterier for militær intervensjon.....	16
2.5 R2Ps "gjennombrudd", World Summit 2005.....	19
2.5.1 ICISS rapport versus resolusjon A 60/1	20
2.6 Rapporten "Implementing the Responsibility to Protect" A/63/677	21
2.7 Utfordringer med å bruke R2P som rammeverk.....	21
2.8 R2P status.....	22
4 Metode	24
4.1 Forskningsdesign	24
4.2 Datainnsamling og datatilgjengelighet	24
4.3 Validitet og reliabilitet.....	25
4.3.1 Konstruksjonsvaliditet.....	26
4.3.2 Ekstern Validitet	26
4.3.3 Reliabilitet	27
5 Drøfting og analyse	27
5.1 Berettiget grunnlag.....	28
5.1.1 Folkemord	28
5.1.2 Forbrytelser mot menneskeheten	29
5.1.3 Krigsforbrytelser	34
5.1.4 Etnisk rensning.....	40
5.2 Rett autoritet.....	41
5.3 Makt som siste utvei	45
5.4 Bruk av makt kun når staten åpenbart har feilet med å beskytte egen befolkning	48
5.5 Rimelig sjanse til å lykkes.....	49
6 Oppsummering og konklusjon.....	52
Vedlegg:	63
1: Kart	63
2: ICC sine statutter	64

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og problemstilling

Konflikten i Syria startet i mars 2011 med relativt små fredelige protester mot at politiske fanger skulle bli løslatt. Disse protestene ble slått hardt ned på av myndighetene i Syria. Myndighetenes brutale fremferd mot protestene førte til økt misnøye blant befolkningen og situasjonen utviklet seg relativt raskt til et begynnende opprør mot Assad-regimet. Konflikten eskalerte ytterligere og opposisjonsgrupper ble dannet for å kjempe mot Assad-regimet. Konflikten har nå utviklet seg til en borgerkrig med store tap av menneskeliv og brudd på menneskerettighetene fra begge parter, men primært av Assad-regimet. President Assad har hele tiden nektet for å stå bak overgrep og hevdet at disse var utført av terrorister og væpnede grupper uten tilknytning til den syriske stat (Guardian 2012a). Reaksjonen fra verdenssamfunnet har siden starten av konflikten, vært å fordømme volden. En rekke land og internasjonale organisasjoner deriblant generalforsamlingen i FN har anmodet Sikkerhetsrådet om å respondere med tiltak for å stoppe volds-utgytelsen. Dette med referanse til prinsippet¹ *Responsibility to Protect* (R2P) (GlobalR2P 2013a). R2P åpner for at verdenssamfunnet kan intervenere, om nødvendig militært, i en suveren stat for å beskytte befolkningen mot spesifikke menneskerettighetsbrudd. Menneskerettighetsbrudd er likevel ikke tilstrekkelig for å bruke R2P som grunnlag for militær intervensjon mot en suveren stat, i den hensikt å beskytte befolkningen, er det også andre kriterier som må være oppfylt.

Denne studien har til hensikt å undersøke om R2P kan brukes som grunnlag for en militær intervensjon i den interne konflikten i Syria, med et spesielt fokus på kriteriene som stilles for å rettferdiggjøre bruk av makt. Studien har blitt gjennomført som en singel casestudie basert på dokumenter, faglitteratur, akademiske artikler og nyhetskilder. Jeg har fokusert på litteraturen rundt R2P for å bygge opp det teoretiske grunnlaget for problemstillingen og ulike rapporter for å innhente empiri som belyser den rådende situasjonen i Syria.

¹ Se punkt 2.8 i denne oppgaven for definisjon av R2P

Min problemstilling blir da: Tilfredsstilte Syria de teoretiske kriteriene for R2P-basert militær intervensjon i tidsrommet fra mars 2011 til juli 2013?

1.2 Viktigheten av studien

Denne studien er basert på en singel case, nærmere bestemt konflikten i Syria og er derfor noe begrenset i forhold til teoretisk betydning. Studien vil belyse de faktiske forholdene i Syria, samt utviklingen av konflikten fra de første protestene i mars 2011 til juli 2013. Gjennom dette vil jeg kunne avdekke hvilke kriterier som er tilfredstilt, og hvilke som ikke er oppfylt for at man kan intervensjonere på bakgrunn av R2P. I folengelsen av dette mener jeg studien er viktig da R2P er til dels et omstridt begrep og det er ulike syn på hva R2P innebærer. Analysen kan således ha betydning fordi den belyser dilemmaer i forhold til hvordan tolke R2P, også i andre case. Samtidig håper jeg studien kan understreke noen av utfordringene og begrensningene hva gjelder å bruke militær intervensjon som middel for å stanse menneskerettighetsbrudd og humanitære kriser.

1.3 Begrensninger

På bakgrunn av at dette er en studie av en pågående konflikt har jeg valgt å tidsavgrense den. Oppgaven vil således dekke tidsrommet fra starten av konflikten i mars 2011 og fram til juli 2013. Dette vil naturligvis føre til en begrensning vedrørende datatilfang og mulighet til å følge konfliktens utvikling. Jeg er likevel trygg på at studiens valgte tidsavgrensning er tilstrekkelig for å belyse problemstillingen på en tilfredsstillende måte.

1.4 Studiens oppbygning

Som en avslutning på innledningen vil jeg presentere en kort oversikt over Syrias politiske situasjon, Assad-regimets militære og sikkerhetsstyrker, politiske opposisjonsallianser og væpnede opposisjonsstyrker. Neste kapittel vil være en presentasjon av litteraturen som bygger opp det teoretiske rammeverket for oppgaven. Her vil jeg drøfte relevant litteratur og definere sentrale begreper. Deretter vil jeg diskutere utfordringer knyttet til det teoretiske rammeverket. Avslutningsvis i dette

kapittelet diskuterer jeg R2P sin status i dag. I metodekapittelet vil jeg adressere spørsmål rundt valg av metode og forskningsdesign. Jeg vil også her presentere hvordan jeg har forsøkt å sikre studiens kvalitet gjennom hvilke hensyn jeg har tatt i forhold til studiens validitet og reliabilitet. Analysen er delt opp i kapitler hvor hvert kapittel representerer de ulike kriteriene R2P stiller for å rettferdiggjøre militær intervensjon. Siste kapittel vil jeg oppsummere mine funn og trekke konklusjoner vedrørende min problemstilling samt noen forslag til videre forskning innen fagfeltet.

1.5 Syria: kontekst og politiske forhold

Syria fikk sin uavhengighet i 1946 og tiden etter var preget av en rekke militærkupp og kuppforsøk. I 1971 tok Hafez Al-Assad makten i Syria gjennom et militærkupp. Da Hafez Al-Assad døde 10. juni 2000 ble hans sønn, Bashar Al-Assad, enstemmig nominert til president av Baath-partiet. Bashar Al-Assad ble senere folkevalgt med 97.29 prosent av stemmene, uten motkandidat, og formelt innsatt som president 17. juli 2000 (Leraand 2013).

Syria består av ca 22 millioner innbyggere der 74 prosent er sunnimuslimer, ti prosent alawitter, tre prosent andre sjiamuslimer, ti prosent kristne og tre prosent er drusere. Det er i tillegg en rekke etniske minoriteter som kurdere, assyrere, armenere, turkmenere og sirkassere bosatt i Syria. Assad-familien tilhører den sjiamuslimske trosretningen alawitter. Selv om alawittene bare står for ti prosent av befolkningen, bekles de fleste nøkkelposisjonene i statsapparatet av alawitter. Likeledes består offiserskorpset av Syrias væpnede styrker, inkludert den republikanske garde og 4. divisjon av alawitter. Dette har ført til at Assad-familien og deres Baath-parti har dominert og kontrollert både politiske og sosiale forhold i Syria (UNHRC 2011: 5-6).

1.6 Parter i konflikten

1.6.1 Assad-regimet og deres væpnede styrker

De syriske forsvaret består av hær, sjø og luftstyrker. Totalt består forsvaret av ca 300000 mann, organisert på tre korps med totalt tolv divisjoner. Disse divisjonene er sammensatt av syv pansrede, tre mekaniserte, en republikansk garde samt spesialstyrker. Det syriske forsvaret har to elitestyrker: den republikanske garde

bestående av ca 10000 mann og 4. divisjon på ca 20000 mann. Den republikanske garde er under president Assads kontroll og 4. divisjon er ledet av Assads bror Maher Al-Assad (UNHRC 2011: 6).

I tillegg til forsvaret har Syria et stort statlig sikkerhetsapparat bestående av flere typer sikkerhetsstyrker og etterretningsorganer. Disse består av politistyrker, militær etterretning, luftforsvarets etterretning, nasjonalt sikkerhetsbyrå, politisk sikkerhetsbyrå og det generelle etterretningsdirektoratet. Det generelle etterretningsdirektoratet har en størrelse på ca 25000 mann og består av avdelinger for indre sikkerhet, ytre sikkerhet og avdeling for palestinsk overvåkning. Formelt er det generelle etterretningsdirektoratet organisert under innenriksministeriet, men rapporterer direkte til presidenten og hans indre krets.

President Assad har også militsstyrker under sin kommando. Militsen består av Shabbiha og folkets hær (People's Army). Shabbiha er en milits bestående av ca 10000 sivile som er væpnet av myndighetene i Syria og har sammen med militæret og sikkerhetsstyrker slått ned på demonstrasjoner mot Assad-regimet (UNHRC 2011: 6). Før konflikten i Syria startet var Shabbiha opprinnelig et uttrykk som ble brukt om gjenger med røtter tilbake til tidlig 1980-tallet, bestående av unge alawittiske menn som livnærte seg på smugling og innkreving av beskyttelsespenger fra lokale handelsfolk. De var kjent for sin brutalitet og sin enorme lojalitet til sine ledere. Organisatorisk minner Shabbiha mye om en mafiaorganisasjon som både de sentrale og lokale myndighetene i Syria valgte å ikke blande seg inn i (Salih 2012: 2). Folkets hær er en milits på ca 100000 mann med utspring fra Baath-partiet. Militsen fungerer som en reservist styrke som har som formål å forsterke militæret og sikkerhetsstyrkene ved behov (UNHRC 2011: 6).

1.6.2 Politisk opposisjon

National Co-ordination Committee (NCC) var den første politiske opposisjonsgruppen som ble dannet etter konflikten i Syria startet. NCC er en allianse av 16 partier på venstresiden av syrisk politikk, tre kurdiske politiske partier samt uavhengige politiske og ungdomsaktivister opprettet i juni 2011. NCC er den eneste av de større politiske

opposisjonsgruppene i Syria som fortsatt er åpne for dialog med Assad-regimet for å finne en politisk løsning på konflikten. De jobber for å oppnå en politisk transisjon til demokrati i Syria uten bruk av makt og er mot militær intervensjon fra utenlandske styrker (BBC 2013b).

Syrian National Council (SNC) er en koalisjon av opposisjonsgrupper opprettet i oktober 2011. SNC ønsker å være et seriøst alternativ til syriske myndigheter og et kontaktpunkt for internasjonale relasjoner. SNC har i motsetning til NCC et mål om å styrte Assad-regimet med alle lovlige midler. De jobber for at Syria skal bli en suveren demokratisk stat bygget på prinsippene om likhet, rettssikkerhet og beskyttelse av minoriteter (BBC 2013b). SNC, som primært består av den sunnimuslimske befolkningen, har ikke klart å få støtte i den kristne og alawittiske delen av befolkningen som i stor grad fortsatt støtter Assad-regimet. SNC har videre blitt kritisert for dårlig ledelse som ikke har vært i stand til å samle de mange fraksjonene innen SNC mot en ensrettet retning innen opposisjonsarbeidet (MacFarquhar 2012).

På et møte i Doha, Qatar i november 2012 ble National Coalition for Syrian Revolutionary and Opposition Forces (NC) dannet. Møtet i Doha var et svar til internasjonale sponsorer av opposisjonsstyrkene i Syria om å danne en ny allianse som skulle ta over for SNC. Dette var fordi SNC var ansett som ineffektive og preget av interne konflikter og hadde liten oppslutning på bakken i Syria. Målet var at NC, som består av både medlemmer i og utenfor Syria, skulle oppnå internasjonal anerkjennelse som Syrias legitime alternativ til Assad-regimet. På denne måten skulle NC kanalisere all økonomisk og militær støtte fra utenlandske sponsorer, administrere opprørskontrollerte områder og planlegge for en demokratisk transisjonen. NC har i stor grad lyktes med å bli anerkjent som eneste legitime alternativ til Assad-regimet. I desember 2012 hadde over 100 stater anerkjent NC som et legitimt alternativ for det syriske folk (BBC 2013b).

1.6.3 Væpnede opposisjonsstyrker

Det er estimert at det er over 1000 forskjellige væpnede opposisjonsgrupper bestående av totalt over 100000 stridende (Janes 2013: 2). Mange av disse gruppene er små med

lokal forankring og det vil være umulig for meg å gjøre rede for alle. Jeg vil likevel kort presentere de største og mest innflytelsesrike opposisjonsstyrkene.

Free Syrian Army (FSA) ble dannet sommeren 2011, primært av desertører fra den syriske hæren, med base i Tyrkia og var den første koalisjonen av væpnet motstand mot Assad-regimet. Navnet FSA ble raskt tatt i bruk av ulike opposisjonsstyrker som begynte å dukke opp på forskjellige steder i Syria. Likevel hadde ledelsen av FSA liten eller ingen operasjonell kontroll over disse gruppene eller hva som foregikk på bakken i Syria. Utenlandske sponsorer av opposisjonsstyrkene i Syria har siden opprettelsen, presset FSA for å få til en mer sentralisert ledelse og sterkere kommandostruktur. I desember 2012 ble en rekke FSA-tilknyttede brigader innlemmet i Supreme Military Council (SMC) som skulle sørge for en mer sentralisert kommandostruktur under ledelse av general Salim Idris. SMC med general Idris i spissen har uttalt at han ønsker at FSA gjennom SMC skal være et sterkere og mer moderat alternativ til de mer ekstreme islamistiske opposisjonsstyrkene som har vokst fram i Syria (O'Bagy 2013: 33-34). SMC har 30 medlemmer fordelt på seks fronter: Nord (Aleppo og Idlib), Øst (Raqqa, Deir al-Zour og Hassaka), Vest (Hama, Latakia og Tartus), Sør (Damaskus, Deraa og Suwaida) og sentralt (Homs og Rastan). Hver front har et sivil-militært styre med en øverstkommanderende. NC beskriver general Idris som øverstkommanderende for FSA, men mange hevder at FSA ikke er noe annet enn et løst sammensatt nettverk av brigader og ikke en enhetlig kampstyrke. Mange SMC-allierte brigader har en separat kommandostruktur med forskjellige agendaer og identiteter slik som FSA opprinnelig hadde siden opprettelsen i 2011 (Lund 2013). Det er fortsatt en del brigader innen SMC som også samarbeider med radikale islamistiske grupperinger med link til Al-Qaida. (BBC 2013b).

Det opererer en rekke andre uavhengige opposisjonsstyrker i Syria som ikke er innlemmet i SMC. Disse kjennetegnes som moderate islamistiske styrker uten bånd til ekstreme islamistiske grupperinger eller deres ideologi. Disse styrkene kjemper over hele Syria, men ofte har de lokal tilknytning til bestemte provinser (O'Bagy 2013: 30). Det har også vokst fram opposisjonsstyrker med en ekstrem islamistisk ideologi. Disse styrkene har hatt stor fremgang etter hvert som konflikten har dratt ut i tid med rekruttering av utenlandske radikale islamister. Dette er styrker som også har vist seg svært effektive på grunn av streng disiplin, erfarne soldater fra andre konflikter og god

tilgang på ressurser fra sponsorer i utlandet. De mest markante av disse er Al-Nusra Front, Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL) og Jaysh al-Muhajirin wa al-Ansar. Disse grupperingene har som mål å fjerne Assad og opprette en muslimsk stat i Syria, styrt etter sharia-lovene (BBC 2013b).

The Popular Protection Units (YPG) opererer i de nordøstlige delene av Syria som en væpnet fløy av det kurdiske politiske partiet Democratic Unity Party (PYD). YPG ble opprettet sommeren 2012 for å skape sikkerhet og autonomi da syriske styrker trakk seg ut av de kurdiske områdene nordøst i landet. PYD har i stor grad prøvd å holde seg unna konflikten, men det har vært noen kamphandlinger med regjeringsstyrker. Siden november 2012 har det også vært kamphandlinger mellom YPG og andre opposisjonsstyrker, da særlig de islamistiske grupperingene (Goksedef 2013). Andre syriske opposisjonsstyrker samt tyrkiske myndigheter har beskyldt YPG for å være på Assad-regimets side i konflikten (BBC 2013b).

2 Litteratur og R2P som rammeverk

Utgangspunktet for denne oppgaven er Syria, og om konflikten i angitte tidsrom, tilfredsstilte de teoretiske kriteriene for militær intervensjon på bakgrunn av R2P. Derfor ønsker jeg i dette kapittelet kort å redegjøre for fremveksten av R2P. Videre ser jeg det nødvendig å presentere kjernelitteratur som er med på å definere R2P. FN-paktens artikler 2.1, 2.4 og 2.7 om suverenitetsprinsippet, maktforbudet og intervensjonsforbudet er sentrale begreper i denne sammenhengen for å forstå kompleksiteten til R2P. Derfor vil jeg gi en kort redegjørelse for disse først. Avslutningsvis i dette kapittelet vil jeg diskutere utfordringer med valgte litteratur og R2P som et rammeverk for oppgaven.

2.1 Suverenitetsprinsippet

Suverenitetsprinsippet, slik vi tradisjonelt kjenner det etter freden i Westphalia i 1648, er ett av de eldste prinsipper innen folkeretten (Evans 2008a: 15). Dette prinsippet går ut på at alle stater er suverene og har full råderett innen eget territorium og kan derfor

ikke underkastes annens vilje enn sin egen (Ruud og Ulfstein 2011: 22). Suverenitetsprinsippet er likevel ikke absolutt. Det blir stadig moderert som følge av internasjonale avtaler og traktater mellom statene. FN-pakten er et eksempel på slike bindende internasjonale avtaler som medlemslandene frivillig inngår, men som likevel kan sees som en innkrenkelse av det tradisjonelle synet på suverenitet (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001). Suverenitetsprinsippet er beskrevet i FN-pakten i artikkel 2.1: *"The Organization is based on the principle of the sovereign equality of all its members."* (United Nations 1945). Suverenitetsprinsippet var opprinnelig tiltenkt som en beskyttelse av statene. Det er viktig å ha i mente hvilken tid disse prinsippene ble til i. Dette var en tid preget av mellomstatlige konflikter og individet hadde ingen plass i folkeretten (Høstmælingen og Opsahl 1998: 30).

Etter andre verdenskrig og utover på 90-tallet ble verden derimot stadig vitne til interne konflikter som utspant seg innenfor grensene til suverene stater med påfølgende store lidelser for sivilbefolkningen. Menneskerettigheter fikk en stadig større plass på den internasjonale politiske agenda. En rekke stater inngikk avtaler og traktater i den hensikt å beskytte og fremme menneskerettigheter (Evans 2008b: 19-20). Som følge av dette, samt den omfattende globaliseringen av verdenspolitikken, oppsto det på 90-tallet nye tanker rundt suverenitet. Francis Deng² publiserte på slutten av 90 tallet en rekke artikler og ga ut bøker (Deng 1996) der han beskrev suverenitet som "Sovereignty as Responsibility" (Evans 2008b: 36). Kofi Annan fulgte opp med sitt omfattende fokus på menneskerettigheter under sin tid som generalsekretær for FN. Han holdt en rekke taler i generalforsamlingen der han fokuserte på temaet (Weiss 2012: 104-107) og i 1999 publiserte han en artikkel i *The Economist* der han beskrev sine ideer om et todelt suverenitetsprinsipp:

"State sovereignty, in its most basic sense, is being redefined—not least by the forces of globalisation and international co-operation. States are now widely understood to be instruments at the service of their peoples, and not vice versa. At the same time individual sovereignty—by which I mean the fundamental freedom

² Francis Deng har hatt en rekke høyt profilerte stillinger innen FN-systemet. Han har blant annet vært "Human Right Officer" i FN sekretariatet mellom 1969-1972. Fra 1992 til 2004 fungerte han som representant for FN generalsekretærs "Internally Displaced Persons", mens han fra 2006 til 2007 var direktør for "Sudan Peace Support Project" basert på "United States Institute of Peace". I 2007 annonserte FNs generalsekretær Ban Ki-moon utnevnelsen av Francis Deng som spesialrådgiver for forebygging av folkemord.

of each individual, enshrined in the charter of the UN and subsequent international treaties—has been enhanced by a renewed and spreading consciousness of individual rights. When we read the charter today, we are more than ever conscious that its aim is to protect individual human beings, not to protect those who abuse them” (Kofi A 1999)

Både Deng og Annan kan sies å ha hatt stor innflytelse på hvordan man i senere arbeider definerte suverenitet som et ansvar (Weiss 2012: 98-104).

2.2 Intervensjonsforbudet

Som en konsekvens av intervensjonsforbudet, plikter alle stater også å respektere andre staters suverenitet. Dette innebærer at ingen stater har rett til å intervenere i andre staters internt anliggende. FN-pakten beskriver dette intervensjonsforbudet i artikkel 2.7:

”Nothing contained in the present Charter shall authorize the United Nations to intervene in matters which are essentially within the domestic jurisdiction of any state or shall require the Members to submit such matters to settlement under the present Charter but this principle shall not prejudice the application of enforcement measure under Chapter VII...” (United Nations 1945).

Som en ser av slutten på artikkel 2.7 er heller ikke intervensjonsforbudet absolutt. Prinsippet om ikke-intervensjon skal ikke hindre Sikkerhetsrådet i å benytte seg av kapittel VII i FN-pakten som beskriver Sikkerhetsrådets mulighet til å autorisere bruk av makt.

2.3 Maktforbudet

Maktforbudet er beskrevet i FN-paktens artikkel 2.4. I korthet går dette ut på at alle medlemmer av FN skal avstå fra å bruke eller true med å bruke makt mot alle andre staters territorier eller politisk innflytelse (United Nations 1945). Maktforbudet kan sees i sammenheng med intervensjonsforbudet beskrevet tidligere.

2.4 Fremveksten av R2P

Militær intervensjon fra FN eller andre koalisjoner på bakgrunn av humanitære årsaker har skapt kritikk og kontroverser når de har skjedd, slik som i Somalia, Kosovo og Bosnia. Kritikken har imidlertid også vært hard, særlig mot FN, når intervensjoner ikke har skjedd, slik som under folkemordet i Rwanda. Intervensjonen i Kosovo var særlig kontroversiell, FNs sikkerhetsråd var splittet og det var store uenigheter om de juridiske, humanitære og moralske rammene for intervensjon var til stede. Samtidig ble det rettet kritikk mot måten NATO løste operasjonen i Kosovo (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: VII).

FNs generalsekretær, Kofi Annan, adresserte verdenssamfunnet gjennom generalforsamlingen i 2000 med følgende spørsmål:

"If humanitarian intervention is, indeed, an unacceptable assault on sovereignty, how should we respond to a Rwanda, to a Srebrenica, to gross and systematic violation of human rights that offend every precept of our common humanity" (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: VII).

Han ønsket med dette *"å prøve en gang for alle å finne en konsensus på hvordan tilnærme seg slike situasjoner og finne svar på de grunnleggende prinsippene og prosessene involvert i humanitært begrunnede intervensjoner"* (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: VII). Intervensjon i andre stater på bakgrunn av humanitære forhold har vært og er fortsatt en stor utfordring da man ved å gripe inn i en suveren stats interne anliggende, bryter prinsippene beskrevet ovenfor.

2.4.1 International Commission On Intervention And State Sovereignty sin rapport "The Responsibility to Protect"

International Commission On Intervention And State Sovereignty (ICISS) ble stiftet av kanadiske myndigheter, sammen med en rekke stiftelser, som svar på Annans utfordring. Formålet var å lage en rapport som kunne skape en felles plattform og adressere utfordringene med humanitær intervensjon. Arne Willy Dahl definerer humanitær intervensjon som retten stater har til *"væpnet intervensjon i en annen stat*

uten denne statens samtykke, for å gripe inn mot en truende humanitær katastrofe" (Dahl 2008: 69). Resultatet av ICISS sitt arbeid var rapporten "The Responsibility To Protect" som ble overrekket generalsekretær Kofi Annan³ i desember 2001. Denne rapporten er med på å danne det teoretiske grunnlaget for R2P slik vi kjenner det i dag samtidig som rapportens tittel introduserte begrepet R2P.

2.4.2 Rapportens modifiserte suverenitetsprinsipp

ICISS støtter det tradisjonelle synet på suverenitetsprinsippet, intervensjonsforbudet og maktforbudet i artiklene 2.1, 2.4 og 2.7 i FN-pakten, og hevder i sin rapport at "... *sovereignty still matter*" for å sikre stabile stater, som er i stand til å ivareta menneskerettighetene på en best måte (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: 7). Samtidig viderefører ICISS Francis Deng sine ideer rundt suverenitet som et ansvar (Deng 1996) og Kofi Annans ideer om individets suverenitet (Kofi A 1999). Dette synliggjøres under "Basic Principles" på første side i rapportens sammendrag:

"State sovereignty implies responsibility, and the primary responsibility for the protection of its people lies with the state itself" (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: XI).

Videre i sammendraget ser vi at intervensjonsforbudet må vike for det internasjonale ansvaret for å beskytte:

"Where a population is suffering serious harm, as a result of internal war, insurgency, repression or state failure, and the state in question is unwilling or unable to halt or avert it, the principle of non-intervention yields to the international responsibility to protect" (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: XI).

Dette representerer en viktig endring av det tradisjonelle Westphalske synet på suverenitet. Samtidig utfordrer dette punktene 2.1, 2.4 og 2.7 i FN-pakten. Suverenitet har i ICISS sin rapport blitt endret fra kontroll til et ansvar. Dette ansvaret gjelder både for intern anliggende i staten så vel som plikter man har til å følge internasjonale avtaler og traktater.

³ Kofi Annan var FNs generalsekretær fra 1997-2006 og opplevde store humanitære kriser i sin tid som generalsekretær.

2.4.3 The Responsibility to Protect: Tre spesifikke ansvar

ICISS sin rapport er bygget rundt tre spesifikke ansvarsbeskrivelser "ansvaret til å forebygge", "ansvaret til å reagere" og "ansvaret til å gjenoppbygge".

Første ansvar beskrives på følgende måte:

"The responsibility to prevent: to address both the root causes and direct causes of internal conflict and other man-made crises putting populations at risk"
(International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: XI)

Rapporten beskriver videre at ansvaret for å forhindre konflikter og menneske-skapte kriser, først og fremst ligger hos den suverene staten selv.

Andre ansvar beskrives som:

"The responsibility to react: to respond to situations of compelling human need with appropriate measures, which may include coercive measures like sanctions and international prosecution, and in extreme cases military intervention"
(International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: XI).

Andre ansvar er meget viktig, da det er under dette ansvaret rapporten beskriver kriteriene for verdenssamfunnets mulighet til å ta i bruk tvangsmidler.

Siste ansvar beskrives som:

"The responsibility to rebuild: to provide, particularly after a military intervention, full assistance with recovery, reconstruction and reconciliation, addressing the causes of the harm the intervention was designed to halt or avert"
(International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: XI)

For at den videre fremstillingen skal sammenfalle med min valgte problemstilling, kommer jeg heretter til å fokusere på innholdet i rapporten som omhandler kriteriene for militær intervensjon.

2.4.4 Kriterier for militær intervensjon

I andre ansvarsbeskrivelse *"the responsibility to react"* beskriver ICISS blant annet militær intervensjon. Rapporten beskriver at militær intervensjon kun kan brukes i

ekstreme og eksepsjonelle tilfeller. For å definere hva som er ekstreme tilfeller, som åpner for bruk av militær intervensjon, har ICISS listet opp seks kriterier som alle må være oppfylt:

1. Riktig beslutningsmyndighet
2. Berettiget årsak
3. Riktig intensjon
4. Siste utvei
5. Proporsjonal bruk av makt
6. Rimelig sjanse til å lykkes

Første kriterium omhandler hvem som skal gis autoritet til militær intervensjon eller gi mandat for slike avgjørelser. Andre kriterium beskrives som et terskelkriterium, eller selve grunnlaget for å gå til militær intervensjon. Resten av kriteriene er beskrevet som varsomhetskriterier. Første kriterium "riktig beslutningsmyndighet", bevilges et helt kapittel i rapporten, og omhandler hvem som har autoritet til å ta beslutninger vedrørende militær intervensjon på humanitært grunnlag. ICISS gir Sikkerhetsrådet hovedansvar for dette. ICISS åpner derimot for muligheten for andre å gripe inn dersom Sikkerhetsrådet ikke er i stand eller villig til å ta avgjørelsen. Andre kriterium, "berettiget årsak", omtales som et terskelkriterium. Her kommer ICISS med to omstendigheter som forsvarer bruk av militær intervensjon i den hensikt å beskytte menneskeliv. Disse går ut på at man kan bruke makt for å stoppe eller hindre at:

"...large scale loss of life, actual or apprehended, with genocidal intent or not, which is the product either of deliberate state action, or state neglect or inability to act, or a failed state situation or:

large scale "ethnic cleansing," actual or apprehended, whether carried out by killing, forced expulsion, acts of terror or rape" (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: 32)

ICISS slår fast at dersom ett eller begge av disse omstendighetene er til stede, vil kriteriet være tilstrekkelig dekket. Rapporten kommer med flere eksempler på slike tilstander. Blant annet er folkemord, etnisk rensning og forbrytelser mot menneskeheten listet opp. Videre beskrives tilstander som sult-katastrofer og borgerkrig som følge av statskollaps. ICISS innlemmer også tilstander av natur- og miljøkatastrofer som stater ikke makter eller er villige til å gjøre noe med som et

”berettiget årsakskriterium”. ICISS definerer derimot ingen faste omfangsgrenser for omstendighetene beskrevet ovenfor, annet enn “large scale” og mener at spesifikke tilfeller må evalueres separat (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001).

Som første varsomhetskriterium setter ICISS ”riktig intensjon”. ICISS skriver i sin forklaring at intervensjonerende stater kan ha bakenforliggende motiver, men primærmotivet må være å stoppe eller forhindre menneskelig lidelse for at intervensjon skal være berettiget. ICISS hevder at ”riktig intensjon” kan best sikres ved multinasjonal innsats, støttet av regionale aktører og ofrene i staten som er berørt (Weiss 2012: 115). Kriteriet ”siste utvei” går ut på at alle diplomatiske og ikke-militære virkemidler skal være utforsket. ICISS skriver imidlertid ikke at alle disse virkemidlene må være forsøkt, og vist seg mislykkede, for å rettferdiggjøre bruk av militær intervensjon. Men man er nødt til å ha vurdert disse virkemidlene, opp mot situasjonen man står ovenfor, og trukket konklusjonen at de ikke ville ha fungert. Under kriteriet ”proporsjonert maktbruk” understreker ICISS at en militær intervensjon skal være skalert ned til et minimum av det som skal til for å sikre den humanitære hensikten med operasjonen. Intervensjonens størrelse, lengde og intensitet skal også være proporsjonert med det som er nødvendig for at konflikten eller krisen skal kunne stoppes eller avverges. For at militær intervensjon skal være berettiget, må det være en rimelig sjanse for at intervensjonen stopper eller forhindrer lidelsene og grusomhetene, som var grunnlaget for intervensjonen. Militær intervensjon kan ikke rettferdiggjøres dersom man ikke klarer å beskytte befolkningen, eller om konsekvensene av intervensjon vurderes som verre for befolkningen og regionen, enn om man ikke intervensjonerer militært.

Ifølge Weiss (2012: 115) er varsomhetskriteriene ikke noe nytt, men heller en modifisert rettferdig krig doktrine som kan spores helt tilbake til St. Thomas Aquinas sine beskrivelser i Summa Theologica (Thomas og Knight 2000). Sammenfallende varsomhetskriterier finner man også i nyere arbeider gjort rundt temaet av Michael Ignatieff (1999), Simon Chesterman (2001) og Nicholas J. Wheeler (2000). ICISS hevdet videre, etter terrorangrepet i USA 11. september 2001, at varsomhetskriteriene var relevante i både unilaterale og multilaterale militære operasjoner så vel som utfordringene med tanke på kampen mot terror (Weiss 2012: 116-117).

2.5 R2Ps "gjennombrudd", World Summit 2005

I 2005, under feiringen av FNs 60 årsdag, var mer enn 150 presidenter, statsministere og kongelige samlet i New York for et toppmøte (Weiss 2012: 121). Etter FN-toppmøtet i 2005 ble generalforsamlingen i resolusjon A 60/1 enige om å støtte R2P med følgende tekst og paragrafer:

"Responsibility to protect populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity." (UNGA 2005, A 60/1)

"138. Each individual State has the responsibility to protect its populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity. This responsibility entails the prevention of such crimes, including their incitement, through appropriate and necessary means. We accept that responsibility and will act in accordance with it. The international community should, as appropriate, encourage and help States to exercise this responsibility and support the United Nations in establishing an early warning capability" (UNGA 2005, A 60/1).

"139. The international community, through the United Nations, also has the responsibility to use appropriate diplomatic, humanitarian and other peaceful means, in accordance with Chapters VI and VIII of the Charter, to help protect populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity. In this context, we are prepared to take collective action, in a timely and decisive manner, through the Security Council, in accordance with the Charter, including Chapter VII, on a case-by-case basis and in cooperation with relevant regional organizations as appropriate, should peaceful means be inadequate and national authorities manifestly fail to protect their populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity. We stress the need for the General Assembly to continue consideration of the responsibility to protect populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity and its implications, bearing in mind the principles of the Charter and

international law. We also intend to commit ourselves, as necessary and appropriate, to helping States build capacity to protect their populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity and to assisting those which are under stress before crises and conflicts break out” (UNGA 2005, A 60/1).

Som vi kan lese av paragrafene 138 og 139 har statene gjennom resolusjon A 60/1 godkjent at ansvaret for å beskytte egen befolkning ligger hos statene selv. Videre kan vi se at medlemsstatene i FN har anerkjent at de er forberedt på å gå til kollektive reaksjoner gjennom Sikkerhetsrådet, dersom en stat ikke er i stand til å beskytte sin egen befolkning.

2.5.1 ICISS rapport versus resolusjon A 60/1

Innholdet i A 60/1 sammenfaller med mye av innholdet i rapporten til ICISS. Det er likevel i paragrafene 138 og 139 vesentlige forskjeller hva angår kriterier for å rettferdiggjøre militær intervensjon. Kriteriene for når man kan intervenere militært mot en stat, slik det er beskrevet i A 60/1, er mindre presise enn i ICISS sin rapport. Ved å analysere teksten har jeg utledet følgende fire kriterier: ”berettiget grunnlag”, ”makt som siste utvei”, ”makt kun når staten åpenbart har feilet med å beskytte egen befolkning” og ”rett autoritet”. Under disse kriteriene ligger det også semantiske forskjeller. Dette gjelder særlig berettiget grunnlag og rett autoritet.

Mens ICISS hadde to relativt vidt beskrevne tilstander som la grunnlaget for berettiget grunnlag, lister A 60/1 opp fire spesifikke forbrytelser eller overgrep mot befolkningen. Disse er: folkemord, krigsforbrytelser, etnisk rensning og forbrytelser mot menneskeheten. ICISS sin rapport satt ikke opp terskler for brudd på sine intervensjonskriterier, men brukte ordene ”tap av menneskeliv i stor skala”. Dette er likevel mer presist enn teksten i resolusjon A 60/1, som ikke har noen beskrivelser på omfang når de beskriver forbrytelsene folkemord, krigsforbrytelser, etnisk rensning og forbrytelser mot menneskeheten. ICISS hevdet i sin rapport at Sikkerhetsrådet var den mest egnede autoritet til å utføre eller gi mandat til bruk av makt dersom stater ikke var i stand til eller villige til å ivareta sitt ansvar om å beskytte. Samtidig gikk rapporten

langt i å foreslå at man ikke var fullstendig avhengige av Sikkerhetsrådet for å autorisere bruk av makt (Weiss 2012: 117-118). Når man leser paragraf 139 i A 60/1, kan det utledes at en militær intervensjon på bakgrunn av nevnte overgrep, må godkjennes av Sikkerhetsrådet som eneste rette myndighet.

2.6 Rapporten “Implementing the Responsibility to Protect” A/63/677

Ban Ki-moon skrev i 2009 rapporten “Implementing the Responsibility to Protect” der han forsøker å operasjonalisere vedtakene fattet i resolusjon A 60/1 vedrørende R2P. Han beskriver ansvarsforholdet statene har i tre pilarer (UNGA 2009). Det har i ettertid av denne rapporten vært vanlig å beskrive ansvaret stater har med disse tre pilarene (Evans 2008a: xi). Tredelingen lyder som følger:

- 1) *“...the responsibility of each state to protect its own population from the atrocity crimes in question;*
- 2) *the responsibility of others to assist it to do so;*
- 3) *and the responsibility of the wider international community to respond in a ‘timely and decisive’ fashion and by all appropriate means (not excluding coercive action) if this becomes necessary because the state in question is ‘manifestly failing’ to protect its people”* (Evans 2008b: xi).

De to første pilarene var det bred enighet om alt før vedtakelsen av resolusjonen, mens tredje pilar var det stor uenighet om, og ble først vedtatt etter tunge forhandlinger og diskusjoner blant medlemsstatene (Bellamy 2009: 83). Ban Ki-moon ønsket med denne rapporten å avklare hvordan forstå R2P og var den første fyldige rapporten fra sekretariatet i FN etter vedtakelsen av resolusjon A 60/1 (ICRtoP 2014a).

2.7 Utfordringer med å bruke R2P som rammeverk

Nevnte dokumenter og litteratur kan i stor grad definere R2P og hvilke forhold som skal til for å bruke R2P som grunnlag for militær intervensjon. Likevel ligger det to utfordringer med å bruke R2P som rammeverk for oppgaven.

Første utfordring er den store uenigheten om R2P sin status i dag. Selv om R2P er forankret i internasjonale folkerettslige lover og prinsipper, godkjent på høyeste nivå i FN, er det stor uenighet vedrørende om R2P har en rettslig betydning alene. Dette havner dog noe på siden av min problemstilling, men er likevel viktig å merke seg fordi det kan ha implikasjoner for hvordan ulike stater tolker og definerer R2P.

Andre utfordringen ligger på det operasjonelle plan. I resolusjon A 60/1 paragraf 139 står det:

"...In this context, we are prepared to take collective action, in a timely and decisive manner, through the Security Council, in accordance with the Charter, including Chapter VII, on a case-by-case basis and in cooperation with relevant regional organizations as appropriate, should peaceful means be inadequate and national authorities manifestly fail to protect their populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity..." (UNGA 2005, paragraf 139).

Beskrivelsene rundt R2P inneholder ingen kvantifiserbare terskler hva gjelder brudd på intervensjonskriteriene beskrevet ovenfor. Heller ikke ordlyden "manifestly fail" er videre definert.

2.8 R2P status

Vedtakene i generalforsamlingens resolusjon A 60/1 om R2P ble hyllet som et stort fremskritt av daværende generalsekretær Kofi Annan og hans etterfølger Ban Ki-moon. Ban Ki-moon gikk så langt som å kalle vedtakelsen av R2P et historisk gjennombrudd og mente resolusjonen viste en bred politisk vilje til å sette fokus på menneskerettigheter (Regjeringen 2013).

Hvilken status R2P har det derimot vært stor uenighet og diskusjon om. Hva man definerer R2P som har vært forskjellig helt siden vedtakelsen av resolusjon A 60/1. Innen litteraturen har det blitt brukt uttrykk som konsept, trend, forpliktelse med rettslig signifikans, doktrine, sterk politisk forpliktelse og framvoksende norm om hverandre (Stanly-Foundation 2008: 2-3). Utrykkene som har blitt brukt har i stor grad

representert standpunktene til forfatterne. Jose E. Alvarez uttrykker etter min mening dette på en dekkende måte i sin artikkel "The Schizophrenias of R2P" :

"Instinct should warn us there must be something wrong as well right with an idea that can be endorsed by such strange bedfellows, and there is. R2Ps normative "legs" result from its not always consistent, various iterations as well as from the lack of clarity as to whether it is a legal or merely political concept. It simply means too many things to too many people" (Alston og MacDonald 2008).

All den tid det er store uenigheter hva gjelder R2P sin status er de aller fleste enige i at R2P, slik den er beskrevet i generalforsamlingens resolusjon A 60/1, ikke er juridisk bindende i seg selv. Dette fordi generalforsamlingens resolusjoner ikke er juridisk bindende for medlemsstatene i FN (UNGA, Functions and Powers of the General Assembly). På den annen side er innholdet i R2P forankret i allerede gjeldende internasjonal rett (UNGA 2009, A/63/677). Dette er kanskje opphavet til uttrykket oppkommende norm. Jeg mener likevel at R2P ikke kan defineres som en norm, da resolusjoner fra generalforsamlingen ikke er juridisk bindende, uten autorisasjon fra Sikkerhetsrådet (UNGA 2009, A/63/677). R2P, i ICISS sin rapport, ble av Bellamy definert som et konsept (Bellamy 2009: 3-8). Konsept blir definert som en idé, begrep eller kladd (Henriksen 1995). Bellamy og Reike definerer R2P, etter resolusjon A 60/1, som et prinsipp og hevder at R2P forstås best som en politisk forpliktelse for statene til å implementere gjeldende rettslige internasjonale forpliktelser (Bellamy og Reike 2010: 267-286). Prinsipp kan defineres som *"øverste grunnsetning eller forutsetning for tenkning eller handling overhodet"* (Henriksen 1995).

For å gi R2P en status, vil jeg bruke Bellamy og Reike sin terminologi vedrørende R2P. Jeg definerer således R2P som et konsept før vedtakelsen av resolusjon A 60/1. R2P fikk ny status som et prinsipp etter vedtakelsen av resolusjon A 60/1 i 2005 . Dette er av flere grunner. For det første ble resolusjon A 60/1 enstemmig vedtatt blant medlemslandene, med de forpliktelsene som ligger i den. For det andre har det pågått et omfattende arbeid med å få implementert R2P blant medlemslandene i FN (UNGA 2009, A/63/677). For det tredje viste Sikkerhetsrådet i resolusjon 1973 vedrørende situasjonen i Libya, at R2P er noe mer enn et konsept da de godkjente bruk av militær intervensjon med direkte referanse til R2P (ICRtoP 2014b).

4 Metode

4.1 Forskningsdesign

Mitt valgte forskningsspørsmål er: tilfredstilte Syria de teoretiske kriteriene for en R2P begrunnet militær intervensjon fra starten av konflikten til og med juni 2013? På bakgrunn av problemstillingens art har jeg valgt å gjennomføre denne studien som en casestudie. Konflikten i Syria er et kompleks materie å jobbe med og for å svare på problemstillingen er jeg avhengig av kontinuerlige kvantitative vurderinger fra et bredt utvalg av kilder. Under slike forhold vil ifølge Yin (2009: 13), en casestudie ha markante fordeler framfor andre forskningsdesign. Jeg har valgt Syria som case der jeg gjennomfører en løpende analyse av i hvilken grad caset tilfredsstiller R2P sine rammebetingelser. Studien vil bli gjennomført på lik linje som en teoriguidet studie (Levy 2008: 4), men jeg benytter meg av R2Ps prinsipielle rammeverk i stedet for teori. Ved at jeg benytter meg av et prinsipielt rammeverk for å finne ut om Syria tilfredsstiller kriteriene for R2P vil jeg ha klare retningslinjer for mine empiriske undersøkelser. Analysen vil derfor være strukturert og vil i stor grad reflektere kriteriene for militær intervensjon i R2Ps prinsipielle rammeverk.

Konflikten i Syria er forholdsvis fersk og pågår fremdeles mens jeg skriver denne oppgaven. Dette medfører at det er sparsomt med statistiske data. Tilgangen til Syria og den rådende sikkerhetssituasjonen i landet fører videre til at feltarbeid for å samle egne data ikke har vært aktuelt. Således har jeg valgt å gjennomføre en kvalitativ studie der datagrunnlaget er basert på litteraturstudier av dokumenter, faglitteratur, vitenskapelige artikler og nyhetssaker.

4.2 Datainnsamling og datatilgjengelighet

Tilfanget av litteratur på R2P er godt og det finnes flere akademiske arbeider som problematiserer R2P. Relevante data er tilgjengelig gjennom FN-dokumenter, faglitteratur og vitenskapelige artikler. For å bygge opp det teoretiske grunnlaget for problemstillingen min har jeg benyttet meg primært av FN-dokumenter og rapporter fra ulike organisasjoner angående R2P. Jeg har i tillegg hentet informasjon fra sekundærkilder som faglitteratur og vitenskapelige artikler.

Jeg har på grunn av den utfordrende sikkerhetssituasjonen i Syria samt tids- og økonomiske hensyn valgt å ikke drive feltarbeid i Syria for å samle inn empiriske data. Tilfanget av primærdata har således vært noe mer utfordrende. Likevel finnes det forholdsvis god tilgang på data gjennom dokumenter utarbeidet av FN og rapporter fra frivillige organisasjoner som opererer i, eller har Syria som fokus. Jeg har også til en viss grad benyttet meg av informasjon fra nyhetskilder da tilgangen til nyheter fra Syria er god. Selv om tilgangen på nyheter fra Syria er relativt god, er det likevel stor forskjell på kvaliteten på informasjonen og alt er ikke like pålitelig. Derfor har jeg prøvd, så langt det har vært mulig å hente empiriske data fra offisielle FN-dokumenter og publiserte rapporter fra anerkjente frivillige organisasjoner som Amnesty og Human Rights Watch. I tilfeller der jeg har benyttet meg av nyhetskilder har kildekritikk stått i fokus, samt at jeg har benyttet meg av internasjonale anerkjente nyhetskilder, uten direkte tilknytning til konflikten.

Opprinnelig var planen å gjennomføre et lite antall kvalitative intervjuer med ressurspersoner som har førstehåndskunnskap om konflikten. Dette for å ha muligheten til spille på flere typer kilder som er en av fordelene til casestudier (Yin 2009: 101). Utfordringen har vært at slike ressurspersoner er det svært få av, og ressurspersonene jeg har funnet har dessverre ikke vært tilgjengelige for intervju, selv etter gjentatte henvendelser. Dette har jeg løst ved å benytte intervjuer disse personene har gjennomført med andre i de tilfellene disse intervjuene har vært relevante i forhold til min problemstilling. Dette er på langt nær en ideell løsning, men på denne måten har jeg likevel kunne spille på flere kilder og dermed høyne studiens validitet.

4.3 Validitet og reliabilitet

For å sikre casestudiens kvalitet er det anbefalt å sørge for å minimere hindringer mot validitet og reliabilitet. Innen casestudier er det vanlig å vurdere konstruksjons-, indre og ytre validitet samt studiens reliabilitet. Siden dette er en studie som ikke forsøker å finne kausale årsakssammenhenger, men er av en deskriptiv art vil ikke indre validitet være relevant (Yin 2009: 40). Derfor vil jeg under diskutere studiens konstruksjons- og eksterne validitet samt studiens reliabilitet.

4.3.1 Konstruksjonsvaliditet

Konstruksjonsvaliditet er et uttrykk for om studien identifiserer de rette måleparameterne for å måle det den har til hensikt å måle (Yin 2009: 40-42). Det er som skrevet tidligere i denne oppgaven en del uenighet rundt hva begrepet R2P innebærer samtidig som det finnes ulike tolkninger og definisjoner av begrepet. Dette kan skape utfordringer for konstruksjonsvaliditeten til studien ved at man står i fare for å bruke måleparametere som ikke er representative for hva R2P innebærer.

For å sikre konstruksjonsvaliditet har jeg brukt tid på å problematisere R2P samtidig som jeg har gjort mine valg og operasjonaliseringer klare. Jeg har videre benyttet meg av flere typer kilder til informasjon. Kildene som er benyttet er dokumenter, sekundærkilder som faglitteratur og akademiske artikler og intervjuer fra ressurspersoner gitt i media. Intervjuene har jeg ikke gjennomført selv, men jeg har benyttet meg av intervjuer gitt av ressurspersoner med førstehåndsinformasjon som er relevant for min problemstilling. Jeg har videre forsøkt å benytte meg av et bredt utvalg av dokumenter for å sikre en helhetlig dekning av problemstillingen samt å minimere eventuell "bias" fra enkeltkilder. I tillegg har jeg forsøkt å føre en kjede av bevis gjennom å sørge for at alle funnene er godt dokumenterte og sporbare gjennom presise referanser i selve oppgaven. På denne måten håper jeg leseren kan spore linkene mellom spørsmålene som er stilt, via dataene som er analysert til konklusjonene som er tatt. Samtidig er funnene i studien bevart i en elektronisk casestudie database⁴.

4.3.2 Ekstern Validitet

Ekstern validitet handler om generaliseringspotensialet til studien. Ved singelcasestudier, slik som denne, er man avhengig av å benytte seg av analytisk generalisering. Analytisk generalisering benytter seg av teori som en mal for å sammenlikne de empiriske funnene av casestudien. Om flere caser støtter teorien vil man kunne hevde generaliseringspotensial (Yin 2009: 43-44). Andre som Levy (2008: 4) hevder derimot at formålet med idiografiske casestudier ikke er å generalisere på bakgrunn av teorier, men heller å tolke, forstå eller forklare enkeltcaser ut fra caset selv.

⁴ Casestudie databasen kan gjøres tilgjengelig for senere evaluering dersom dette er ønskelig.

Denne studien baserer seg derimot ikke på teorier, men heller et prinsipielt rammeverk som empirien blir målt opp i mot. Således er ikke målet med denne studien å generalisere, men heller illustrere vanskelighetene med å bruke et terskelbegrep som R2P på reelle og svært kompliserte og politisk betente konflikter.

4.3.3 Reliabilitet

Reliabilitet handler om å gjøre studien repeterbar, ved at en forsker bruker de samme prosedyrene, data og metode mot samme case som i en tidligere studie, skal han/hun komme fram til de samme konklusjonene. Jeg har adressert reliabilitetsutfordringen innen denne studien på flere måter. Yin (2009: 45) anbefaler å bruke en casestudieprotokoll for å sikre reliabilitet. Jeg har ikke brukt en casestudieprotokoll direkte, men jeg har i forkant av dette studiet utarbeidet en prosjektskisse der mye av innholdet i en casestudie-protokoll er dekket. Videre har jeg ført en elektronisk casestudie-database der alle dokumenter og funn innen studien er organisert og lett tilgjengelig for senere evaluering. Casestudie-databasen har i tillegg til å sikre oppgavens reliabilitet vært til stor nytte under utarbeidelsen av denne oppgaven ved at jeg har hatt et oppslagsverk på alle data som er benyttet i denne studien.

5 Drøfting og analyse

For å analysere om konflikten i Syria tilfredsstiller en R2P-begrunnet militær intervensjon ønsker jeg først å analysere konflikten i Syria opp mot kriteriene som jeg har utledet fra resolusjon A 60/1. Disse kriteriene er: 1) rett autoritet, 2) berettiget grunnlag, 3) makt som siste utvei og 4) bruk av makt bare når staten åpenbart har feilet med å beskytte sin egen befolkning. For at jeg skal være i stand til å vurdere situasjonen i Syria opp mot disse kriteriene ønsker jeg først å definere og operasjonalisere begrepene, for deretter å forsøke og bevise eller motbevise om disse kriteriene er oppfylt. I tillegg synes jeg det er relevant å analysere kriteriet "rimelig sjanse for å lykkes" som er beskrevet i ICISS sin rapport, "The Responsibility to Protect". Denne rapporten er mer nyansert og har noe større dybde i sine kriterier enn resolusjon A 60/1.

5.1 Berettiget grunnlag

Generalforsamlingens resolusjon A 60/1 definerer berettiget grunnlag til å gjelde fire spesifikke forhold eller overgrep. Disse fire er folkemord, krigsforbrytelser, etnisk rensning og forbrytelser mot menneskeheten. Folkemord, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten er alle definert og godt forankret som forbrytelser innen den internasjonale strafferetten (Johansen og Staib 2009: 231). Etnisk rensning er ikke like godt definert og forankret i internasjonal strafferett, men kan likevel falle inn under de andre tre forbrytelsene nevnt ovenfor (UNGA 2009: 5). Jeg kommer til i analysen å stokke om på rekkefølgen av kriteriene i forhold til listingen i resolusjon A 60/1, da dette er mest hensiktsmessig i forhold til konflikten utvikling i tid. Således vil kriteriene bli drøftet i følgende rekkefølge: Folkemord, forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og til slutt, etnisk rensning.

5.1.1 Folkemord

Folkemord er første forbrytelse som stater har et ansvar i å forhindre eller stanse. Folkemordkonvensjonen av 1948 definerer folkemord slik:

"I denne konvensjonen betyr folkemord en hvilken som helst av de følgende handlinger som er begått i den hensikt å ødelegge helt, eller delvis, en nasjonal, etnisk, rasemessig eller religiøs gruppe som sådan:

- a) å drepe medlemmer av gruppen;*
- b) å forårsake alvorlig legemlig eller sjelelig skade på medlemmer av gruppen;*
- c) bevisst å la gruppen utsettes for levevilkår som tar sikte på å bevirke dens fysiske ødeleggelse helt eller delvis;*
- d) å påtvinge tiltak som tar sikte på å forhindre fødsler innen gruppen;*
- e) med makt å overføre barn fra gruppen til en annen gruppe"* (Finch 1949: 732-738).

Om situasjonen i Syria kan defineres som folkemord er det uenighet om. Dersom man ser på definisjonen til folkemord som sier blant annet at: handlinger som har til hensikt å ødelegge helt, eller delvis, en nasjonal, etnisk, rasemessig eller religiøs gruppe, vil man kunne definere handlingene utført av Assad-regimet i Syria som folkemord. Dette fordi angrepene som er utført av Assad-regimet i hovedsak har rammet den sunnimuslimske befolkningen i Syria. Genocide Watch (GW), en internasjonal organisasjon som jobber

med informasjonsformidling, forebygging og straffeforfølging av folkemord, har siden 2011 hatt Syria på sin liste over land som står ovenfor et folkemord (Stanton, Region og Alliance 2012). GW hevder i sin rapport at overgrep som vilkårlige angrep på sivile, arbitrær fengsling av tusenvis av politiske motstandere, voldtekter under fangenskap, utstrakt bruk av tortur og massakrering av hele sunnimuslimske landsbyer, sammen med stenging av grenser og nødhjelpsblokkader, er klare tegn på at situasjonen i Syria er i ferd med å utvikle seg til et folkemord (Genocide Watch 2013). Vitnesbyrd fra befolkningen rammet av konflikten beskriver også forfølgelsen av den sunnimuslimske befolkningen som et folkemord (Guardian 2012b).

På den annen side vil man kunne si at Assad sine handlinger i Syria ikke er motivert av å prøve og fjerne motstanderne sine på bakgrunn av rase, etnisitet eller religion. Hans motiver for sin brutalitet mot opposisjonen, som i stor grad er sunnimuslimsk, kan sies primært å være det å beholde makten i Syria. Dette kan sies å være uavhengig av hvem som truer hans posisjon. Verken Human Rights Watch, Amnesty eller andre anerkjente menneskerettighetsorganisasjoner omtaler situasjonen i Syria som folkemord. Heller ikke United Nation Commission of Inquiry on Syria (CoI) som har jobbet med å avdekke menneskerettighetsbrudd i Syria siden starten av konflikten beskriver situasjonen i Syria som et folkemord i noen av sine rapporter (UNHRC 2011, UNHRC 2012a, UNHRC 2013, UNHCR 2013a, UNHCR 2013b, UNHRC 2012).

Det er fullt mulig at det er risiko for at konflikten i Syria utvikler seg til et folkemord slik som GW hevder (Stanton et al. 2012). Men innenfor tidsrammen denne oppgaven omhandler har jeg ikke klart å finne rapporteringer fra anerkjente kilder som beviser at folkemord har funnet sted.

5.1.2 Forbrytelser mot menneskeheten

"Forbrytelser mot menneskeheten" er den andre forbrytelsen som en stat har ansvar for å hindre eller stanse. Den internasjonale straffedomstolen (ICC) har kodifisert forbrytelser mot menneskeheten i artikkel 7 i sine statutter (Triffterer og Rosbaud 2000, Art 7). For å unngå flere sider med oppramsing av forbrytelser som faller inn under definisjonen av forbrytelser mot menneskeheten har jeg valgt å legge ved ICC sine statutter som vedlegg. Likevel ønsker jeg å fremheve at i ICC sin definisjon av

forbrytelser mot menneskeheten må handlingene/forbrytelsene *"være del av en utstrakt eller systematisk angrep, utført mot den sivile delen av befolkningen, med statens kjennskap til angrepet"* (Triffterer et al. 2000, Art 7 pkt 1) for at handlingene skal falle inn under definisjonen av "forbrytelser mot menneskeheten.

Som basis for min analyse om det er begått forbrytelser mot menneskeheten i Syria har jeg tatt utgangspunkt i CoI sin første rapport fra november 2011. Dette fordi innholdet i rapporten dekker konflikten fra sin begynnelse i mars 2011. Sammenfallende rapportering angående forbrytelser mot menneskeheten finner jeg likevel fra CoI rapportene A/HRC 22/59 (UNHRC 2013), A/HRC 23/58 (UNHCR 2013a) og A/HRC 24/46 (UNHCR 2013b). Disse rapportene favner om hele oppgavens valgte tidsrom, fra mars 2011 til juli 2013.

CoI ble opprettet 22.08.2011 av FNs menneskerettighetsråd (UNHCR) ved vedtakelsen av resolusjon S 17/1 (UNHCR 2011b) og har siden jobbet med å avdekke brudd på menneskerettighetene i Syria (UNHCR 2011a). CoI sin første rapport inneholder informasjon fra 223 førstehåndskilder, via intervjuer. Intervjuobjektene besto av vitner til hendelser, ofre for menneskerettighetsbrudd samt desertører og avhoppere fra de Syriske sikkerhetsmyndighetene og militære (UNHRC 2011: 5). Rapporten avdekker alvorlige brudd på menneskerettighetene utført av syriske militære og sikkerhetsstyrker. Det er mangfoldige rapporteringer av overdrevent maktbruk, ekstrajudisielle henrettelser, tilfeldige arrestasjoner, tortur, seksualisert vold, brudd på barns rettigheter, tvangsflytting og frihetsberøvelse samt brudd på økonomiske og sosiale rettigheter (UNHRC 2011, Summary).

Militæret, sikkerhetsstyrker og Shabbiha planla og utførte såkalte "skyt for å drepe operasjoner" for å slå ned på demonstrasjoner. Slike operasjoner ble utført i Al Ladhiqiyah ved Sheikh Daher-plassen tidlig april 2011 og i forstaden Ramel i Al Ladhiqiyah 13. og 14. august 2011. Den siste hendelsen skal ha etterlatt seg over 20 døde demonstranter (UNHRC 2011: 10). Vitnesbyrd fra avhoppere fra militæret og sikkerhetsstyrker forteller om at de fikk ordre fra sine overordnede ifm. demonstrasjoner at de skulle skyte varselskudd for deretter umiddelbart å skyte for å drepe alle. Soldatene ble fortalt av sine overordnede at rasjonalet for dette var at

demonstrantene var bevæpnede terrorister som myrdet sivile og angrep og brente offentlige bygg. Samme begrunnelse ble gitt av mange avhoppere som var stasjonert på flere forskjellige geografiske områder og til forskjellige tidspunkt (UNHRC 2011: 11). Et eksempel på slike hendelser er 29. april 2011 der flere tusen sivile fra omliggende landsbyer gikk mot Dara'a for å hente mat, vann og medisiner. Disse ble angrepet i et bakhold ved Sayda-komplekset og mer enn 40 mennesker ble drept (UNHRC 2011: 11). I Dara'a, Hama, og Al Ladhqiyyah ble skarpskyttere brukt mot demonstrasjoner fra de syriske myndighetene sin side og sto for mange av drapene på sivile ifm. demonstrasjoner. Skarpskyttere angrep gjerne ledere av demonstrasjoner, demonstranter med megafoner, kameraer eller mobiltelefoner. Videre var det flere tilfeller av at skarpskyttere angrep dem som prøvde å hjelpe sårede og skadede demonstranter, samt dem som prøvde å frakte de døde bort (UNHRC 2011: 11).

I et forsøk på å hindre at sivilbefolkningen samlet seg til demonstrasjoner, ble militære sjekkpunkter satt opp, og soldatene som bemannet sjekkpunktene hadde lister med personer som myndighetene ønsket å få tak i. Soldatene fikk ordre om å undersøke alle som ville passere for å se etter våpen. Dersom det kom demonstranter til sjekkpunktene som prøvde å komme seg gjennom, fikk soldatene ordre om å åpne ild mot dem, uavhengig om de var bevæpnet eller ikke (UNHRC 2011: 11, pkt 47). Flere byer ble blokkert av sikkerhetsstyrker og portforbud ble innført for å hindre at folk samlet seg til demonstrasjoner. Dette var tilfelle i blant annet i Dara'a, Jisr Al Shughour og Homs. De som ikke respekterte portforbudet risikerte å bli skutt av sikkerhetsstyrker og skarpskyttere som overvåket portforbudet. Dette var tilfelle i gamle Dara'a der to jenter ble drept av skarpskyttere i begynnelsen av april 2011 kun fordi de beveget seg ute i gatene under portforbudet (UNHRC 2011: 11, pkt 49). En rekke vernepliktige soldater skal ha blitt drept av syriske sikkerhetsstyrker som følge av at de ikke adlød ordre om å skyte sivile eller mot sivile boligområder. En slik hendelse skal ha skjedd i Dara'a, under en stor militæroperasjon 25. april 2011. De vernepliktige sto i første rekke og fikk ordre om å skyte mot et boligområde og de som siktet over for å unngå å ramme sivile, skal ha blitt drept av sikkerhetsstyrker som var bak dem som følge av ordrenekt. Under denne hendelsen ble minst 12 vernepliktige drept (UNHRC 2011:11, pkt 48).

Det er en mange rapporteringer fra Syria om arbitrære arrestasjoner og frihetsberøvelse utført av myndighetene på bakgrunn av tilfeldige mistanker om at man støtter motstandsbevegelsen. Slike arrestasjoner er rapportert blant annet i byene Homs, Jisr Al Shoghour, Daria og Rif Dimashq. I Baniyas 7. mai 2011 skal 500 mennesker, inkludert kvinner og barn, ha blitt arrestert. Militære og sikkerhetsstyrker omringet landsbyen med stridsvogner og pansrede kjøretøyer for så å gå fra hus til hus og arrestere folk som de mistenkte sto bak, eller planla demonstrasjoner. Liknende hendelser skal ha skjedd dagen etter en stor demonstrasjon i Jisr Al-Shogour 14. mai og 13.-14. august ble ca 400 mennesker arrestert i Ramel (UNHRC 2011: 12, pkt 54).

Utstrakt bruk av tortur og annen inhuman behandling, som seksualisert vold, har preget rapporteringen fra fengslene i Syria (UNHRC 2011: 13-14) (Amnesty 2011: 8-11) (HRW 2011: 36-39). Personer i fangenskap har blitt utsatt for slag med batonger, elektriske kabler og våpenkolber. Fangene har blitt utsatt for stressposisjoner over lengre perioder, ofte dager i strekk, elektriske støt samt søvn, mat og vanndeprivasjon (UNHRC 2011: 13, pkt 61). Torturen har blitt utført på en rekke geografiske steder og av forskjellige myndighetsorgan, blant annet på Mazzei flyplass, Bab Tuma, Homs (Luftforsvarets etterretning), Maza Al Jabat (Den Republikanske garde), Al Ladhiqiyah (Den politiske sikkerhetsbransjen), Al-Tal'at militærbase, Idlib (politi, etterretning og militært kommandosenter) (UNHRC 2011: 13, pkt 63). Tortur med bruk av seksualisert vold har forekommet en rekke ganger. Blant metodene som er brukt er voldtekt av menn og kvinner, voldtekt med bruk av batonger mot menn, vold mot kjønnsorgan og anus ved lemlesting eller elektriske støt og brenning med sigaretter eller grillspidd (HRW 2011: 36) (UNHRC 2011: 13-14) (Amnesty 2011: 11). Se for øvrig tabell 1.2 for skjematisk oversikt over torturen utført av Syrias etterretningsorganer. Barn er heller ikke blitt skånet for overgrep, tortur og mord og første CoI-rapport beskriver flere episoder der barn er torturert, utsatt for seksuelle overgrep i fangenskap samt regelrette henrettelser av barn ned i to-års alderen (UNHRC 2011: 14-15).

Som følge av konflikten i Syria er det mange mennesker som velger å flykte fra landet, eller til andre steder i Syria fordi levekårene er uutholdelige som følge av militæroperasjoner. Samtidig velger mange å flykte fordi de blir oppmerksomme på at deres navn står på såkalte svartelister på grunn av deltakelse i fredelige

demonstrasjoner og således frykter hva som kan skje med dem om de blir arrestert av myndighetene (UNHRC 2011: 15). De som prøver å flykte fra landet har ved flere tilfeller blitt beskutt, og noen drept, av militære og sikkerhetsstyrker. Flyktninger som har forsøkt å komme tilbake til Syria har også blitt beskutt når de nærmer seg grensen. Videre har Syrias militære styrker minelagt områder langs grensen til Libanon som igjen fører til en alvorlig trussel mot dem som prøver å flykte (UNHRC 2011: 15, pkt 75-79).

En rekke av hendelsene beskrevet ovenfor kan falle inn under forbrytelser mot menneskeheten, definert av den internasjonale straffedomstolen (Triffterer et al. 2000, art. 7 pkt 1). Som skrevet tidligere så må disse hendelsene/overgrepene mot sivile være bevisst utført av syriske myndigheter på en utstrakt eller systematisk måte for å falle inn under definisjonen av forbrytelser mot menneskeheten. Handlingene som er beskrevet tidligere er utført av syriske militære, sikkerhetsstyrker og Shabbiha. Det er på den ene siden sannsynlig at det er begått overgrep i Syria, som ikke er en del av en systematisk og utstrakt strategi fra makthaverne sin side. Men på den annen side er hendelsene/overgrepene beskrevet tidligere i denne oppgaven av en slik art at det ikke vil være mulig for syriske myndigheter å ikke kjenne til dem. For å slå ned på demonstrasjoner har syriske myndigheter brukt enormt med ressurser. Det er ikke bare brukt ordinært politi, men også regulære militære styrker, skarpskyttere, Shabbiha og spesialstyrker støttet av landets etterretningsorganer. Det er blitt brukt automatvåpen, artilleri, stridsvogner og pansrede personellkjøretøyer i store avanserte manøvre, med flere typer sikkerhetsstyrker involvert, for å slå ned på demonstrasjoner. Slike operasjoner krever for det første koordinering på et nivå som ligger langt over de enkelte avdelingene som deltar, men også en godkjenning fra myndighetene med tanke på ressursbruken. Det kreves store ressurser i form av våpen, ammunisjon, kjøretøy, drivstoff, samband og forpleining for å drifte slike operasjoner over tid. Ressursbruk av en slik størrelse kan bare godkjennes på myndighetsnivå (UNHRC 2011: 20, pkt 106). CoI går langt i å antyde i sin første rapport fra Syria at overgrepene ikke bare er kjent for myndighetene, men at de er en del av en bevisst nasjonal strategi for å slå ned opprøret mot Al-Assad (UNHRC 2011: 20, pkt 107).

Syriske myndigheter sier på sin side at bruk av våpen og drap av sivile rapportert i media, er en del av en global svertetekampanje mot Syria, og ikke stemmer med

virkeligheten. De hevder at sikkerhetsstyrker ble satt inn ved demonstrasjoner for å beskytte sivilbefolkningen, men at mange av sikkerhetsstyrkene selv ble drept. Blant annet skal 12 ubevæpnede politibetjenter ha blitt drept ifm. demonstrasjoner i Homs. Syriske myndigheter sier at sikkerhetsstyrkene ifm. demonstrasjoner vanligvis ikke var bevæpnet og bruken av stridsvogner og pansrede kjøretøy kun har blitt brukt til beskyttelse av overmannede sikkerhetsstyrker som ellers ikke har ressurser til å beskytte seg selv (UNHRC 2011: 12, pkt 51). Det er de facto rapportert om hendelser av vold utført av demonstranter og opposisjonelle i Syria, men i all hovedsak har demonstrasjonene vært gjennomført av ubevæpnede sivile som på en fredelig måte ønsket å vise sin misnøye med myndighetene. Volden som er utført, er det i all hovedsak myndighetene som har gjennomført, mot fredelige demonstrasjoner (UNHRC 2011: 11, pkt 45).

På bakgrunn av omfanget og det konsistente mønsteret av overgrep mot sivilbefolkningen, over tid, på flere forskjellige steder i Syria, utført av militæret, sikkerhetsstyrker og Shabbiha, vil jeg slå fast at syriske myndigheter har begått forbrytelser mot menneskeheten. Disse forbrytelsene har pågått fra konfliktens start til og med juli 2013.

5.1.3 Krigsforbrytelser

Krigsforbrytelser er den tredje forbrytelsen som stater har et ansvar for å forhindre eller stanse. Krigsforbrytelser kan per definisjon kun forekomme der det er krig. Krig har blitt definert som væpnet konflikt mellom to stater, uavhengig om de involverte partene selv mener de er i krig eller ikke (Ruud et al. 2011: 257). Situasjonen i Syria er ikke en væpnet konflikt mellom to stater, men kan defineres som en væpnet intern konflikt. Internasjonale røde kors (ICRC) definerte 12.07.2012 konflikten i Syria som en borgerkrig (BBC 2012). Dette er en viktig endring i statusen til konflikten da borgerkrig fordrer etterlevelse av de fire Genève-konvensjonene (ICRC 1949) samt tilleggsprotokollene fra 1977 (Helgesen 2013). Uten videre utdypning omhandler de fire Genève-konvensjonene: 1) Om forbedring av såredes og sykes kår i de væpnede styrker i felten. 2) Om forbedring av såredes, sykes og skipbrudnes kår i de væpnede styrker til

sjøs. 3) Om behandling av krigsfanger. 4) Om beskyttelse av sivile i krigstid. (Helgesen 2013).

ICC kodifiserer krigsforbrytelser som er begått i interne væpnede konflikter i artikkel 8 punkt (c) og (e) (Triffterer et al. 2000). Grunnet omfangs- og tidsbegrensninger velger jeg å legge ved ICC sine statutter/artikler omtalt i denne oppgaven som vedlegg, i stedet for å ramse opp flere sider med straffbare handlinger i oppgaveteksten. For å skape en rask oversikt vil jeg likevel presentere en kort oppsummering av hvilke handlinger artikkel 8 (c) og (d) innbefatter. Artikkel 8 (c) beskriver handlingene mord, lemlesting, turtur, kidnapping, nedverdiggende behandling og utførelse av henrettelse uten rettskraftig dom som krigsforbrytelser i interne væpnede konflikter. Videre i artikkel 8 (d) defineres også handlinger som angrep på sivile eller sivil bygningsmasse, angrep på eller bruk av religiøse-, kulturelle-, helse- og utdanningsinstitusjoner, som krigsforbrytelser⁵ (ICRC 1998).

Konflikten i Syria ble av ICRC definert som en borgerkrig 12.07.12 og derfor velger jeg i min analyse å se på hendelser etter denne dato for å avgjøre om det har forekommet krigsforbrytelser i Syria som er av en slik art at det tilfredsstiller kriteriet berettiget grunnlag i henhold til resolusjon A 60/1. Som utgangspunkt i min analyse vil jeg bruke Col-rapportene A/HRC 22/59, 23/58 og 24/46. Disse rapportene dekker tidsrommet 15.07.12-15.07.13 og inneholder informasjon fra 1133 intervjuer vedrørende situasjonen i Syria. Intervjuobjektene er øyenvitner til hendelser, avhoppere fra myndighetene eller ofre for overgrep. Col-rapportene inneholder utallige beskrivelser av krigsforbrytelser som massakre⁶, drap av sivile, tilfeldige arrestasjoner, bortføringer, tortur, seksualisert vold, plyndring, rasering av sivil bygningsmasse og angrep på beskyttede objekter og personer.

Massakre er særlig graverende da den som utfører massakre gjør seg skyldig i flere typer krigsforbrytelser (UNHRC 2013: 10). Disse krigsforbrytelsene innbefatter mord,

⁵ Se vedlegg 2 for fullstendig oversikt over hvilke handlinger som innbefattes av artikkel 8 (c) og (d) .

⁶ Med massakre menes det her: Med hensikt å utføre masse mord på sivile som ikke er involvert i stridigheter eller kombatante som regnes som *hors de combat* , utført av styrker organisert i militære avdelinger eller offisielle sikkerhetsstyrker.

angrep rettet mot sivile eller *hors de combat*⁷ samt utstede dødsdommer og henrettelser uten rettskraftig dom (Triffterer et al. 2000, artikkel 8). Det er en rekke rapporteringer av massakre utført av myndighetene eller styrker lojale til myndighetene i Syria. Under vises en oversikt over rapporterte massakre utført i Syria i tidsrommet juli 2012 til juni 2013.

Område	Dato	Overgrep
Tremseh	12.07.12	Angrep på sivile, bombardement uten å skille mellom sivile og militære mål, henrettelser av sivile
Jedaydet Artouz	01.08.12	Henrettelser av sivile, vilkårlige arrestasjoner
Daraya	25.08.12	Henrettelser av sivile
Harak	18-26.08.12	Destruksjon av privat eiendom, henrettelser av sivile, brenning av lik for å forspille bevis
Deir Baalbeh	22-30.08.12	Bombardement uten å skille mellom sivile og militære mål, direkte angrep på sivile, henrettelser av flyktninger
Al-Mastomah	07.01.13	Bombardement uten å skille sivile og militære mål, henrettelse av sivile
Sanamayn, Dara'a	10.04.13	Drap av flyktende sivile
Baniyas, Al-Bayda	02.05.13	Henrettelse av sivile
Deir Baalbeh, Homs	7-11.04.12	Massehenrettelse av sivile
Al-Hamamiat, Hamah	13.03.13	Henrettelse av sivile bønder
Bab Amr, Homs	27.03.13	Bombardement uten å skille mellom sivile og militære mål, henrettelse av sivile og brenning av likene deres
Khirbat Al-Tan, Homs	10.04.13	Henrettelse av sivile
Jdeibat Al-Fabel, Damaskus	21.04.13	Henrettelse av sivile, bombardement mot sivile boligområder
Al-Bayda, Banias, Tartus	02.05.13	Henrettelser av sivile, tilfeldige arrestasjoner, brenning av lik for å skjule bevis
Ras Al-Nabi, Banias	03.05.13	Bombardement uten å skille mellom sivile og militære mål, tilfeldige arrestasjoner, henrettelser av sivile
Khirbat Al-Sauda, Homs	15.05.13	Bombardement av sivile boligområder, brenning av lik for å skjule bevis
Al-Qusar	05-06.13	Bombardement uten å skille mellom sivile og militære mål

Tabell 1.1: Oversikt over rapporterte massakre fra juli 2012 til juni 2013 (UNHRC 2013, UNHCR 2013a, UNHCR 2013b).

Som vi kan se av tabell 1.1 har det forekommet en rekke massakre i Syria med et stort antall sivile drept i bombardement fra syriske styrker. Dette har foregått ved enten bruk

⁷ *Hors de combat* betyr her: personell som ikke lenger er en del av stridighetene og skal således skånes for angrep i henhold til Genève-konvensjonen.

av bombekastere, artilleri, stridsvogner og angrep med fly eller helikopter. Videre har det forekommet en rekke henrettelser av sivile fra syriske myndigheters side. Dette har gjerne skjedd ifm. at bakkestyrker har rykket inn i byer/landsbyer i søken etter opposisjonelle. Mistenkte for å være opposisjonelle eller familiemedlemmer av disse har enten blitt henrettet eller arrestert ved husransaker (UNHCR 2013a: 9-12) (UNHRC 2013: 12-14). Arrestasjonene har i stor grad vært utført på tilfeldige grunnlag, uten spesifikke mistanker fra myndighetenes side.

Etter å ha blitt arrestert har det vært et mønster fra starten av konflikten at man ender opp i fengsel eller fangeleire hvor det har blitt rapportert om utstrakt bruk av tortur. Innenfor tidsrommet denne oppgaven omhandler har CoI gitt ut seks rapporter hvor alle dokumenterer bruk av tortur (UNHRC 2011, UNHRC 2012a, UNHRC 2013, UNHCR 2013a, UNHCR 2013b). Human Rights Watch (HRW) utga i juli 2012 en svært detaljert rapport som omhandler bruk av tortur ved de syriske etterretningsorganene sine fengsler (HRW 2012). FN konvensjonen mot tortur definerer tortur i fire elementer:

- At en person med hensikt utsettes for sterk fysisk eller psykisk smerte eller lidelse.
- At formålet er å skaffe opplysninger/tilståelser, å straffe, å skremme/true eller tvinge til underkastelse.
- At torturen utføres av eller på ordre fra en offentlig tjenestemann.
- At det ikke dreier seg om smerte eller lidelse som skyldes lovlige straffereaksjoner (UN 1984: 197)⁸.

Som skrevet tidligere er rapporteringen om bruk av tortur svært omfattende og av tid og omfangshensyn velger jeg ikke å beskrive hendelsene i detalj, men utdrag fra CoI-rapportene A/ HRC 22/59, A/ HRC 23/58, A/ HRC 24/46 og HRW rapporten fra 2012 vises i tabell 1.2.

⁸ Egen oversettelse

Organisasjon	Underavdeling	Sted/by	Torturmetoder
Militær Etterretning	215	Damaskus	Slag, stressposisjoner
	227	Damaskus	Slag på fotsåle, stressposisjoner, nedkjøling
	291	Damaskus	Slag på fotsåle, stressposisjoner, nedkjøling, elektrosjokk, seksuelle overgrep
	235 "Palestine"	Damaskus	Dulab ⁹ , elektrosjokk, slag på fotsåler, stressposisjoner
	248	Damaskus	Dulab, slag, elektrosjokk
	245	Dara'a	Slag, dulab, henging opp ned
	Aleppo	Aleppo	Slag, slag mot fotsåler, Basat Al-Reeh ¹⁰ , elektrosjokk
	271	Idlib	Slag, slag mot fotsåler
	Homs	Homs	Slag, slag mot fotsåler, elektrosjokk, dulab
	Latakia	Latakia	Slag, stressposisjoner, Basat Al-Reeh
Luftforsvarets Etterretning	Mezzeh Flyplass	Damaskus	Brenning med varmt vann eller syre, stressposisjoner, elektrosjokk, dulab, slag, trusler
	Bab Tuma	Damaskus	Slag, slag mot fotsåler, brenning med sigaretter, stressposisjoner, elektrosjokk
	Homs	Homs	Slag, stressposisjoner, dulab
	Dara'a	Dara'a	Slag
	Latakia	Latakia	Slag, slag mot fotsåler, elektrosjokk, dulab, seksuelle overgrep
Politisk Sikkerhet direktorat	Mezzeh	Damaskus	Slag, brenning med sigaretter, elektrosjokk, stressposisjoner
	Idlib	Idlib	Slag, elektrosjokk, Basat Al-Reeh
	Homs	Homs	Slag, elektrosjokk, dulab, balanco ¹¹
	Latakia	Latakia	Slag, seksuelle overgrep, dulab, Basat Al-Reeh
	Dara'a	Dara'a	Slag
Generell Etterretning	Latakia	Latakia	Slag, elektrosjokk
	285	Damaskus	Slag, seksuell trakassering, Basat Al-Reeh, elektrosjokk
	Al-Khattib	Damaskus	Slag, slag mot fotsåler, stressposisjoner, trusler
	Aleppo	Aleppo	Slag, slag mot fotsåler, balanco, elektrosjokk
	318	Homs	Slag
	Idlib	Idlib	Slag, elektrosjokk, utdragning av negler, slag mot fotsåler, stressposisjoner
Felles institusjon med politi, hær og etterretning	Sentralfengsel	Idlib	Slag, slag mot fotsåler, Basat Al-Reeh, elektrosjokk, seksuelle overgrep

Tabell 1.2: Oversikt over etterretningsorganer ansvarlige for tortur utført i Syria (UNHRC 2013, UNHCR 2013a, UNHCR 2013b, HRW 2012)

Alle de 27 underavdelingene til de syriske etterretningsorganene listet opp i tabell 1.2 utførte handlinger som faller inn under FN sin definisjon av tortur. Tortur er en krigsforbrytelse i henhold til ICC sin artikkel 8, men kan også falle inn under forbrytelser mot menneskeheten. Forbrytelser mot menneskeheten har jeg diskutert tidligere i oppgaven under punkt 5.1.2.

Det har dannet seg et mønster fra myndighetene i Syria sin side at etter endt forbekjempelse med enten artilleri, stridsvogner eller flyangrep kommer det styrker fra

⁹ Dulab er å tvinge personer inn i bildekk for deretter å bli heist opp og utsatt for slag, enten med hender eller objekter.

¹⁰ Basat Al-Reeh er når offeret legges og bindes fast i en leddet plate med hodet opp og man tvinger hodet og bein sammen for å påføre smerte i korsryggen.

¹¹ Balanco er å heise opp offeret etter armene som er bundet sammen på ryggen. Dette for å påføre smerte i skuldrene.

militære, sikkerhetsstyrker og/eller Shabbiha som gjennomfører husransaker på søken etter opposisjonelle. Under disse husransakelsene stjeler og plyndrer de husene for verdisaker, uavhengig om de som bor i husene er til stede eller ikke. Det som blir plyndret, beholdes enten av soldatene, sikkerhetsstyrkene, Shabbiha selv eller blir solgt på markeder (UNHCR 2013b: 20). Det er også utallige rapporteringer om at penger og biler har blitt stjålet ved kontrollposter i områder der opposisjonen står sterkt (UNHCR 2013a: 20). Etter at hus og bygninger er tømt for verdisaker har det vært en rekke tilfeller av destruksjon av private og næringseiendommer som regjeringsstyrkene mistenker at opposisjonelle eier. Denne destruksjonen av eiendom har vært gjennomført enten ved å sette fyr på, eller som i Dara'a, Latakia, Damaskus og Idlib, hvor hele nabolag har blitt rasert med bulldosere (UNHRC 2013: 22-23, 120-123).

Konflikten i Syria har siden sommeren 2012 utviklet seg til å bli en intern konflikt der mye av stridighetene har blitt ført inn mot befolkningssentre og byer. Dette har ført til at beskyttede personer og objekter som blant annet medisinsk personell, sykehus, kulturelle steder, og religiøse objekter har blitt ansett som militære mål. Satellittbilder fra blant annet Homs, Damaskus og Aleppo viser ruiner, bombekrater og store ødeleggelser på sykehus og behandlingssentre etter angrep fra det syriske militæret og sikkerhetsstyrker (UNHRC 2013: 21-22).

Det er mangfoldige rapporteringer fra hele Syria, der stridigheter foregår, om at helsepersonell blir direkte angrepet, arrestert, truet eller på annen måte hindret i sitt arbeide med å hjelpe skadet personell (UNHCR 2013a: 19-20). Likeledes har syke og sårede blitt nektet behandling ved en rekke sykehus og helsefasiliteter, administrert av syriske myndigheter, på grunn av politiske og/eller sekteriske grunner (UNHCR 2013a: 20). Syriske militære og sikkerhetsstyrker har annektert helsefasiliteter og omgjort disse til bruk for militære formål. Skarpskyttere har blitt utplassert på takene, stridsvogner og artilleri har blitt utpassert i og rundt sykehusenes perimeter. Disse sykehusene har også blitt brukt som oppmarsjområde for militære offensiver, slik som offensiven mot Al-Qusayr¹² i mai/juni 2012 (UNHCR 2013b: 18).

¹² Se tabell 1.1

Alle hendelsene/overgrepene utført av syriske militære og sikkerhetsstyrker, beskrevet ovenfor, faller inn under definisjonen av krigsforbrytelser i henhold til statuttene til ICC artikkel 8. Det er likevel viktig å presisere at også opposisjonsstyrkene i Syria fra våren 2012 har gjort seg skyldige i krigsforbrytelser som mord, ekstrajudisielle henrettelser og tortur (UNHRC 2012a: 2). Fra juli 2012 til og med juli 2013 har det vært en markant økning i rapporterte krigsforbrytelser fra opposisjonsstyrkene i Syria. De har gjort seg skyldige i mord, ekstrajudisielle henrettelser, tortur, kidnapping, plyndring, angrep mot beskyttede objekter (UNHRC 2013, UNHCR 2013a, UNHCR 2013b) og vilkårlige bombeangrep mot områder dominert av sivile (UNHRC 2013: 1). Denne utviklingen viser hvordan konflikten med tiden har blitt mer og mer militarisert med påfølgende overgrep på begge sider av konflikten. Overgrepene og krigsforbrytelsene utført av opposisjonstyrkene har likevel ikke kommet i nærheten hva gjelder intensitet eller omfang, sett i forhold til det syriske militære og sikkerhetsstyrker har stått for.

5.1.4 Etnisk rensning

Etnisk rensning er den siste av overgrep/forbrytelser som en stat har ansvaret for å motvirke eller forhindre. Etnisk rensning er som skrevet tidligere ikke like godt forankret i internasjonal strafferett slik som folkemord, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten er. Etnisk rensning ble et begrep etter Balkan-krigene på 1990 tallet og er nå et godtatt begrep innen folkeretten. International Court of Justice (ICJ) bruker blant annet begrepet i rapporten "Case Concerning the Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro)" (ICJ 2007: 63). Selv om begrepet har blitt godkjent av folkeretten, finnes det ikke en kodifisert definisjon av begrepet på samme måte som blant annet ICC kodifiserer folkemord, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten. Selv ikke i statuttene til The International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) er begrepet definert, på tross av at det er fra denne konflikten begrepet oppsto. Etnisk rensning har blitt kalt et paraplybegrep der flere ulike handlinger kan betraktes som etnisk rensning (Quigley 1998: 344). I sluttrapporten til ekspertpanelet etter tidligere Jugoslavia definerer man etnisk rensning som: "*i konteksten av konfliktene i tidligere Jugoslavia betyr "etnisk rensning" at man ved bruk av makt, eller trusler levner et geografisk område etnisk homogen*" (UNSC 1994: 33).

Samme rapport lister også opp en rekke handlinger som i tidligere Jugoslavia ble ansett som etnisk rensning. Handlingene som er listet opp er blant annet: mord, tortur, tilfeldige arrestasjoner og fengsling, ekstrajudisielle henrettelser, voldtekt, fordriving av sivilbefolkning, tilsiktede militære angrep på sivilbefolkning og bebyggelse samt destruksjon av sivil bebyggelse (UNSC 1994: 33). Når en ser på denne definisjonen så vil flere av handlingene listet over også kunne defineres innenfor forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og folkemord. Likevel er det svært viktig her å se på hvilken kontekst dette er skrevet i da konflikten på Balkan hadde en meget sterk etnisk forankring som grunnlag for konflikten. Forbrytelsene listet over må derfor sees i sammenheng med en utstrakt strategi for å skape etnisk homogene områder.

Når det gjelder konflikten i Syria vil jeg hevde her at definisjonen er meget sammenfallende med definisjonen på folkemord. I likhet med folkemord, har jeg heller ikke i min analyse av konflikten funnet bevis for bevisst etnisk rensning fra verken myndighetene eller opposisjonen. Dette begrunner jeg med at det ikke finnes rapporteringer om etnisk rensning fra myndighetenes side i Syria innenfor oppgavens tidsrom.

Oppsummert har konflikten i Syria ført med seg en rekke brudd på menneskerettighetene med blant annet krigsforbrytelser, utført av alle parter i konflikten. Det er likevel Assad-regimet som har stått for de aller fleste, særlig gjelder dette forbrytelser mot menneskeheten fra starten av konflikten og fram til sommeren 2012. Etter dette har opposisjonsstyrkene blitt stadig mer militarisert og også de har stått bak en rekke krigsforbrytelser. Konflikten bærer ikke preg av folkemord eller bruk av etnisk rensning. På bakgrunn av omfanget av menneskerettighetsbrudd utført primært av Assad-regimet, og da særlig forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser vil jeg fastslå at kriteriet berettiget grunnlag er oppfylt.

5.2 Rett autoritet

Resolusjon A 60/1 stadfester at det er kun FNs sikkerhetsråd som er rett autoritet til å godkjenne militær intervensjon på bakgrunn av R2P. Sikkerhetsrådet har gjennom sine resolusjoner 1674 og 1894, henholdsvis fra 2006 og 2009 bekreftet sin godkjennelse av

R2P slik det er beskrevet i resolusjon A 60/1 (Bellamy 2011: 162). Det er ikke kommet noen avgjørelser fra Sikkerhetsrådet hva gjelder bruk av sanksjoner eller ekstern militær makt i Syria innenfor tidsrommet denne oppgaven omhandler. Således kan jeg med sikkerhet fastslå at kriteriet rett autoritet ikke er oppfylt innenfor rammen av R2P. Det er likevel interessant å diskutere hvorfor det ikke har kommet sterkere reaksjoner fra Sikkerhetsrådet hva angår konflikten i Syria. Jeg har tidligere gjennom denne oppgaven slått fast at kriteriet berettiget grunnlag må sies å være oppfylt. Likevel har Sikkerhetsrådet kun utgitt resolusjoner som fordømmer volden utført i Syria samt avgjørelse om å sende en ubevæpnet observasjonsstyrke (UN 2012b) til Syria for å overvåke sekstrinnsplanen (UNSC 2012e, annex 1, UNSC 2012f, UNSC 2012g). Det har riktignok blitt fremmet resolusjonsforslag fra medlemmer i Sikkerhetsrådet som har hatt en vesentlig hardere fremtoning enn de resolusjonene som Sikkerhetsrådet har sendt ut. Disse resolusjonsforslagene har ikke Sikkerhetsrådet klart å samle seg om. Allerede tidlig etter World Summit i 2005 ble det rettet kritikk mot resolusjon A 60/1. Dette på grunn av endringen fra anbefalingene i originalrapporten til ICISS, som åpnet for andre beslutningstakere dersom Sikkerhetsrådet ikke har kommet til enighet, eller på grunn av vetoretten til de permanente medlemmene, ikke har vært i stand til å fatte beslutninger av avgjørende art. Dette har ført til at kritikere har kalt resolusjon A 60/1: "R2P light" (Weiss 2012: 127). Konflikten i Syria er en slik konflikt der vetoretten til de permanente medlemmene Russland og Kina har blokkert sikkerhetsresolusjoner vedrørende konflikten. Russland og Kina har blokkert tre resolusjoner i tidsrommet denne oppgaven omhandler.

Første resolusjon hvor Russland og Kina brukte sin vetorett var S/2011/612 fra 4. oktober 2011 som skulle fordømme volden utført i Syria og truet med sanksjoner (UNSC 2011b). Under drøftingsmøtet etter avstemmingen begrunnet Russland og Kina at de ikke kunne stå bak resolusjonen fordi den ikke respekterte Syrias suverenitet, territoriale integritet og at den brøt med ikke-intervensjonsprinsippet. Russland hevdet videre at opposisjonen i Syria var radikal og nærte ekstremisme de fryktet kunne utvikle seg ytterligere dersom resolusjonen ble vedtatt. I tillegg avsto Brasil, India, Libanon og Sør-Afrika fra å stemme (UNSC 2011a, S/PV. 6627).

Andre resolusjon blokkert med veto fra Russland og Kina var S/2012/77 fra 4. februar 2012 som skulle fordømme volden utført i Syria, samt forlange en *"syrisk ledet politisk transisjon til et demokratisk flerpartisystem"* (UNSC 2012c). Kina begrunnet sin bruk av veto ved at også denne resolusjonen feilet med å respekterte Syrias suverenitet, uavhengighet og territoriell integritet. Russland hevdet på sin side at resolusjonsutkastet ikke tok hensyn til de faktiske hendelsene i Syria. Resolusjonsforslaget var ensidig mot syriske myndigheter og ikke mot opposisjonsstyrkene, som måtte distansere seg fra ekstremisme og stoppe angrep på statlige bygninger, for at Russland kunne støtte resolusjonen. Her var det ingen som avsto fra å stemme (UNSC 2012a, S/PV. 6711).

Tredje resolusjon blokkert av Russland og Kina var S/2012/538 fra 19. juli 2012 som skulle iverksette sanksjoner mot Syria fordi de feilet med å implementere sekstrinns-fredsplanen samtidig som den åpnet for bruk av militærmakt (UNSC 2012d). I drøftningsmøtet etter avstemmingen ble det rettet sterk kritikk mot Russland og Kina sin bruk av vetoretten for tredje gang vedrørende situasjonen i Syria (Forsythe 2012: 6). Russland svarte i sitt innlegg med at denne resolusjonen var rett og slett unødvendig å bruke tid på å stemme over for deres del. Dette fordi Russland aldri ville godta sanksjoner ei heller bruk av militærmakt mot Syria da de er bundet av sterk tro på FN-pakten. Kina svarte at resolusjonen kun hadde et ensidig press mot Assad-regimet og ikke mot ekstremistene i opposisjonen. Dessuten argumenterte Kina for sin bruk av vetoretten på bakgrunn av at suverenitets,- og ikke-intervensjonsprinsippet ville bli brutt dersom resolusjonen ble vedtatt. Det var ingen land som avsto fra å stemme (UNSC 2012b, S/PV. 6810).

Det er nok flere årsaker til Russlands og Kinas bruk av sin vetorett hva angår situasjonen i Syria. Suverenitetsprinsippet står meget sterkt innen begge de to nasjonenes politikk. Både Russland og Kina har egeninteresse i å forfekte suverenitetsprinsippet på grunn av utfordringer i sin egen bakgård. Kina har ved en rekke anledninger fått det internasjonale søkelyset rettet mot seg på bakgrunn av grove menneskerettighetsbrudd (HRW 2013b). Russland har i tillegg til store menneskerettsutfordringer i eget land, (HRW 2013c) med den spente situasjonen i Nord-Kaukasus (Flyktninghjelpen 2013) også politiske, økonomiske og militære bånd til Syria (Forsythe 2012: 7). Disse båndene

må likevel ikke overdrives som forklaring på Russlands støtte til Syria i følge Dmitri Trenin¹³. Syria har riktignok en strategisk plassering ved Middelhavet og Russlands bånd til Syria strekker seg fire tiår tilbake. Likevel er marinebasen i Tartus, Syria heller et maritimt forsyningspunkt mer enn en marinebase og Syria har i de siste ti årene kun vært den syvende største kunden til Russland hva gjelder våpenhandel (Trenin 2012). Sammen med synet Russland og Kina har på suverenitet hevder flere akademikere og politiske skribenter som Forsythe, at bruken av veto i Syria-konflikten, også handler om nøye kalkulerede avveieringer i det internasjonale politiske spillet. Forsythe hevder at det er flere mulige forklaringsmodeller til Russland og Kinas vetobruk, ikke bare moralske og juridiske avveieringer. Russland og Kina ønsker å vise at Vesten ikke kan diktere og styre verdenspolitikken uten at Moskva og Beijing er med (Forsythe 2012: 7). Andre som Trenin hevder at Russlands motiv for bruk av vetoretten i Syria-konflikten har et enda større og regionalt perspektiv. Han hevder at Russland mener vestens press mot Syria egentlig handler om å frarøve Iran sin eneste allierte i regionen. Dersom dette skjer kan det åpne for farligere konflikter i regionen mellom blant annet Saudi Arabia og Iran. Men ifølge Trenin er russerne mest redd for at dersom Syria faller, vil Israel angripe Iran, med påfølgende innblanding fra USA og en potensiell storkrig kan da være et faktum i regionen (Trenin 2012).

Hvilke reelle motiver eller forklaringsmodeller Russland og Kina har på hvorfor de har brukt vetoretten vedrørende konflikten i Syria blir nok meget vanskelig å bevise. Faktum er at dersom kriteriet "riktig autoritet" innenfor R2P skal oppfylles med tanke på en militær intervensjon i Syria, må Sikkerhetsrådet stå samlet og da særlig med Russland og Kina. I skrivende stund så er det ingenting som tyder på at verken Russland eller Kina kommer til å stemme for i saker der Sikkerhetsrådet diskuterer tvangsmidler mot Syria. Dette har også implikasjoner for hvorvidt ICC har mulighet til å reise tiltale mot syriske myndigheter for forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser. Syria har underskrevet, men ikke ratifisert Roma-statuttene som igjen skapte ICC. Dette medfører at ICC ikke har myndighet til å straffeforfølge syriske myndigheter. En eventuell straffeforfølgelse fra ICC kan kun skje på to betingelser. Enten ved at Syria ratifiserer Roma-statuttene, eller at Sikkerhetsrådet henviser situasjonen i Syria til ICC (HRW 2013a).

¹³ Dmitri Trenin er direktør for Moskva-avdelingen til Carnegie.

5.3 Makt som siste utvei

På tross av at en eller flere av forbrytelsene som er diskutert i punkt 5.1 har skjedd, betyr ikke dette at man da har full anledning til å intervenere militært i en stat for å stanse eller forhindre disse. De fire forbrytelsene er kun grunnlaget, mens andre kriterier må også oppfylles for at en militær intervensjon skal kunne iverksettes. Makt som siste utvei er således et varsomhetskriterium. Andre fredeligere alternativer må ansees som utilstrekkelige for at militær intervensjon skal være berettiget. Kriteriet fremkommer av resolusjonsteksten " *...should peaceful minds be inadequate...*" (UNGA 2005). Denne ordlyden er en gjenganger i folkeretten og vi finner tilsvarende ordlyd i FN-paktens kapittel VII, artikkel 42, som regulerer Sikkerhetsrådets muligheter til å iverksette tvangsmakt (UN 1945).

Makt som siste utvei er veldig likt kriteriet "last resort" fra ICISS sin rapport. I ICISS sin rapport er det ikke en betingelse at alle fredelige alternativer skal være utprøvd, men at de skal være vurdert og ansett som utilstrekkelige for å løse konflikten (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: 36-37). En slik ordlyd finner vi ikke i resolusjonsteksten i A 60/1, men jeg mener likevel at samme argumentasjon kan brukes her. Dette fordi det fremkommer av A 60/1 at man skal handle : " *in a timely and decisive manner*" (UNGA 2005: pkt. 139) for å stanse eller forhindre forbrytelser mot menneskeheten, folkemord, etnisk rensning og krigsforbrytelser. Ved å utforske, og fremfor alt prøve alle mulige fredelige midler først, kan verdifull tid og dermed liv gå tapt. FN har gjennom Sikkerhetsrådet iverksatt tiltak mot Assad-regimet gjennom tidsperioden denne oppgaven omhandler. Sikkerhetsrådet fordømte menneskerettighetsbruddene utført i Syria samt at de godkjente sekstrinns planen (UNGA 2012) utarbeidet av Joint Special Envoy of the United Nations og den Arabiske liga (JSE) gjennom sikkerhetsresolusjon 2042 (UNSC 2012e). Sikkerhetsrådet fordømte også menneskerettsbruddene utført i Syria samt avgjorde å sende en ubevæpnet observatørstyrke på inntil 300 mann (UNSMIS) til Syria for å overvåke sekstrinns-fredsplanen i sikkerhetsrådsresolusjon 2043 (UNSC 2012f).

UNSMIS ble opprettet 21. april 2012 med et mandat på 90 dager til å overvåke stansen av aggresjon fra alle parter i konflikten samt støtte implementeringen av JSE sin sekstrinnsplan for å stoppe konflikten i Syria (UN 2012b). Både Assad-regimet og opposisjonsstyrkene sa seg villige til å respektere denne avtalen så lenge den var gjensidig fra begge parter i konflikten (UNSC 2012f: 1). Sekstrinnsplanen gikk kort ut på følgende: 1) Syriske myndigheter skal forplikte seg til å jobbe sammen med JSE for å utarbeide en inkluderende syrisk-ledet politisk prosess for å adressere de legitime aspirasjonene og kravene til det syriske folket. 2) Alle parter i konflikten forplikter seg til å stanse volden for å beskytte sivilbefolkningen og stabilisere landet. 3) Alle parter i konflikten skal sørge for at det blir mulig for humanitær assistanse til alle områder som er berørt av stridigheter. 4) Intensifere tempoet og skalaen med tanke på løslatelse av tilfeldig arresterte som sitter fengslet. 5) Forsikre bevegelsesfrihet og ikke-diskriminerende visum-politikk for journalister. 6) Respektere assosiasjonsfrihet og muligheten for å demonstrere på en fredfull måte¹⁴ (UNSC 2012e, annex, Six-Point Proposal JSE). Generalmajor Robert Mood som ledet UNSMIS uttrykte lenge at han var positiv til å finne en løsning sammen med de involverte partene i konflikten og at man måtte gi Syria en reell sjanse. Men 15. juni 2012 måtte UNSMIS midlertidig innstille sitt arbeid på grunn av intensivering av stridigheter over hele Syria. Som følge av eskaleringen av stridighetene i Syria, annonserte General Mood sin avgang som leder av UNSMIS 19. juli 2012 (Sønsteby 2012). Sikkerhetsrådet forlenget likevel den 20. juli UNSMIS sitt mandat for 30 dager gjennom sikkerhetsrådsresolusjon 2059 (UNSC 2012g). Sikkerhetsrådet ytret i samme resolusjon at de ønsket å forlenge mandatet ytterligere, men at dette kun ville skje dersom de fikk rapporter fra generalsekretæren om at volden var redusert til et nivå der UNSMIS var i stand til å implementere sitt mandat. Volden i Syria ble ikke redusert og mandatet til UNSMIS gikk ut ved midnatt 19. august 2012 (UN 2012b). I etterkant har General Mood sagt i et intervju med BBC at under hans opphold i Syria var det en reell forpliktelse til sekstrinnsplanen fra partene i konflikten. Han hevder at på grunn av ulike signaler gitt blant annet fra Sikkerhetsrådet fant de ulike partene ut at de hadde mer å vinne på fortsette å krige, enn å bruke det lille politiske verktøyet de fikk gjennom UNSMIS. General Mood hevder videre i intervjuet at dersom et samlet sikkerhetsråd hadde sendt et ensrettet og sterkt budskap til partene i konflikten om at Sikkerhetsrådet kom til å forplikte seg til å få en slutt på konflikten,

¹⁴ Egen oversettelse, for fullstendig originaltekst se sikkerhetsrådsresolusjon 2042.

ville en politisk løsning på konflikten vært innen rekkevidde (BBC 2013a). Kofi Annan annonserte 3. august 2012 at han ikke hadde planer om å fornye sitt mandat som leder av JSE når det gikk ut 31. august 2012. Han begrunnet sitt valg med at det var blitt umulig for ham å gjøre særlig nytte for seg på grunn av den eskalerte volden i Syria samt Sikkerhetsrådets manglende evne til å komme til enighet vedrørende situasjonen i Syria (UN 2012a).

Innføring av sanksjoner mot Assad-regimet utover det som er beskrevet over, har Sikkerhetsrådet dog ikke klart å enes om innenfor tidsrommet denne oppgaven omhandler. Likevel har, som svar på Assad-regimets håndtering av konflikten i Syria, en rekke stater og internasjonale organisasjoner valgt å iverksette sanksjoner mot Syria. Dette er sanksjoner av militær, økonomisk eller politisk art. Typiske sanksjoner gjelder blant annet: restriksjoner på handel med syriske selskaper og varer, frysing og tilbakeholdelse av økonomiske midler fra den syriske stat, inn og utreise forbud for ledende personer i det syriske regimet, frysing av midler til ledende personell i det syriske regimet (Wiki 2013). En rekke utenlandske ambassader i Syria er blitt stengt som følge av volden i landet, dels på grunn av sikkerheten til de ansatte, men også som en politisk markering av motstanden mot måten konflikten har utviklet seg. Likeledes har en rekke stater utvist syriske diplomater som svar til Syria for volden utført i konflikten. Blant landene som har iverksatt sanksjoner er USA, Storbritannia, Norge, Australia, Sveits, Tyrkia, Canada og Japan (GlobalR2P 2013b: 25). Internasjonale organisasjoner som den Arabiske Liga og Europeiske Union (EU) har også iverksatt en rekke omfattende sanksjoner mot Assad-regimet som rammer politisk, økonomisk og militært (EU 2014: 67-71, Fielding-Smith 2011).

Jeg har gjennom dette punktet diskutert kriteriet "makt som siste utvei". FNs sikkerhetsråd er som diskutert tidligere eneste rette autoritet hva gjelder bruk av tvangsmidler. Sikkerhetsrådet har innenfor denne oppgavens tidsavgrensning ikke iverksatt verken tvangsmidler eller sterke sanksjoner av militær, politisk eller økonomisk art. Sikkerhetsrådet har fordømt volden og forsøkt gjennom JSE og UNSMIS å iverksette en våpenhvile samt implementere en fredsplan. En rekke stater og internasjonale organisasjoner har valgt å svare med sanksjoner som følge av Assad-regimets handlinger i konflikten. Likevel har ikke disse sanksjonene vært nok til å stanse

eller forhindre kamphandlinger i nevneverdig grad. UNSMIS og sekstrinns-fredsplanen har heller ikke ført til en de-eskalering av konflikten. Således kan det sies at de forsøkene som er blitt gjennomført for å skape fred og forsoning i konflikten har feilet. Kofi Annan og General Mood har begge valgt å ikke forlenge sine mandater. Dette som følge av uviljen blant partene i konflikten til å redusere kamphandlingene samt at begge har kritisert Sikkerhetsrådets manglende evne til å stå samlet mot en løsning av konflikten i Syria.

5.4 Bruk av makt kun når staten åpenbart har feilet med å beskytte egen befolkning

Kriteriet bruk av makt kun når vertsstaten åpenbart har feilet med å beskytte egen befolkning er siste kriterium jeg har utledet fra resolusjon A 60/1. Ordlyden "... manifestly fail..." ble endret i forhold til det som var forslaget forut for vedtakelsen av resolusjonen. Forslaget i ICISS sin rapport var at ansvaret skulle gå over til verdenssamfunnet dersom vertsstaten var "... unwilling or unable to avert it..." (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: VIII)". Denne omskrivingen og hevingen av terskelen for når verdenssamfunnet fikk ansvaret om å beskytte, kom etter ønske fra USA og G77 landene. USA ville tydeliggjøre at det var vertsstaten som bar hovedansvaret om å beskytte egen befolkning samt at vertsstatens ansvar skulle være av en annen karakter enn verdenssamfunnets. Svakere stater innen G77 ønsket derimot denne terskelhevingen for at det skulle bli vanskeligere for andre (sterke) stater å intervenere i deres internt anliggende (Bellamy 2009: 86-90).

Hva ordlyden "manifestly fail" innebærer finner vi derimot ikke forklart nærmere i diskusjonene forut for vedtakelsen av resolusjon A 60/1. Heller ikke i selve resolusjonsteksten er ordlyden nærmere forklart. "Manifestly fail" er derfor et skjønnsmessig begrep, uten en klar definisjon. Således kan begrepet oppfattes og defineres forskjellig av de ulike aktørene i verdenssamfunnet. Dette kan være en utfordring når man skal prøve å operasjonalisere begrepet opp mot et spesifikt tilfelle. Når det gjelder konflikten i Syria hevdet FNs høykommissær for flyktninger, Navi Pally, allerede i oktober 2011 at Syria åpenbart feilet med å beskytte sin befolkning (Pillay 2011). Samme konklusjon kom COI fram til i sin rapport fra 22. februar 2012 (UNHRC 2012: 22). Jeg mener også å ha klare indikasjoner på at Syria åpenbart har feilet med å

beskytte sin egen befolkning gjennom min diskusjon av kriteriet "berettiget grunnlag". Under dette punktet har jeg dokumentert grove forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser utført primært av Assad-regimet.

5.5 Rimelig sjanse til å lykkes

Jeg har tidligere i denne oppgaven diskutert kriteriene for militær intervensjon utledet fra resolusjon A 60/1. "Rimelig sjanse til å lykkes" (reasonable prospects) er ikke et kriterium som er utledet fra resolusjon A 60/1, men stammer fra ICISS sin rapport fra 2001 (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: 37). Likevel ønsker jeg å diskutere dette kriteriet som en avslutning på min analyse. Jeg mener dette er et viktig kriterium å diskutere på grunn av utviklingen i konflikten sammen med de potensielle regionale konsekvensene en militær intervensjon i Syria kan føre med seg.

ICISS skriver i sin rapport at militær intervensjon kun kan rettferdiggjøres dersom den har en rimelig sjanse for å lykkes med å stanse eller forhindre overgrep og lidelsene den opprinnelig ble iverksatt for å stanse. Videre i rapporten beskriver ICISS at militær intervensjon ikke kan rettferdiggjøres dersom reell beskyttelse ikke er mulig, eller at konsekvensene av militær intervensjon kan gjøre situasjonen verre en den allerede er. Særlig bekymret er ICISS over forhold der en eventuell militær intervensjon kan være med på å utløse en større konflikt (International Commission on Intervention and State Sovereignty. 2001: 37).

Det er meget vanskelig å forutse konsekvensene av militære intervensjoner, spesielt når det her er snakk om hypotetiske operasjoner. Likevel er det forhold ved konflikten i Syria som kan gi troverdige antakelser vedrørende om en militær intervensjon kan lykkes med å beskytte befolkningen mot overgrep. Konflikten i Syria har utviklet seg fra myndighetenes hardhendte behandling av ubevæpnede demonstranter til en fullblods borgerkrig mellom Assad-regimet og ulike opposisjonstyrker innenfor denne oppgavens tidsbegrensning. Opposisjonen i Syria har siden starten av konflikten vært fragmenterte og det har vært store uklarheter angående kommandoforhold i blant annet FSA (UNHRC 2012: 20). Opposisjonsstyrkene har blitt stadig mer militarisert og fra sommeren 2012 har stadig flere radikale islamistiske opposisjonsgrupper vokst frem i Syria (UNHRC

2012a: 8). Dette er grupperinger som Syrian Islamic Front (SIF) og Syrian Liberalation Front (SILF). Men blant de mest radikale finner vi Jabhat Al-Nursa og Islamic State of Iraq and Al-Sham (ISIS) begge med bånd til Al-Qaida. Dette er opprørsgrupper som følge av god organisering, treningsstandard, disiplin, mulighet for ekstern støtte og gode operasjonelle resultater ofte har ledet også andre opprørstyrker i større operasjoner (UNHCR 2013a: 7). Det har vært gjort forsøk blant sentralledelsen av opposisjonen i Syria på å begrense radikaliseringen. På grunn av tilstrømningen av utenlandske krigere med kamperfaring fra blant annet Irak, effektiviteten og sponsortilgangen til de radikale grupperingene som Jabhat Al-Nursa og ISIS har dette vært vanskelig. Som følge av dette har de radikale grupperingene gjerne vunnet terreng framfor de mer moderate opposisjonsgruppene i Syria (UNHCR 2013b: 6). De radikale opposisjonsgruppene som opererer i Syria har en helt annen agenda enn å skape et fritt og demokratisk Syria. Dette er grupperinger som ønsker en egen islamsk stat styrt etter streng tolkning av sharia lovene (Benotman og Blake 2013: 3-4). Dette viser de blant annet med å lage egne versjoner av sikkerhets-, politiske og juridiske myndighetsstrukturer i områdene de har territoriell kontroll over (UNHCR 2013a: 7). Grunnet sine tette bånd til Al-Qaida er både Jabhat Al-Nursa og ISIL på Sikkerhetsrådets liste over sanksjonerte grupperinger/organisasjoner (UNSC 1999). At slike radikale opposisjonsstyrker opererer i Syria vil kunne skape utfordringer for en eventuell militær intervensjons evne til å lykkes slik vi har sett i både Irak og Afghanistan (NCTC 2014b, NCTC 2014a). En militær intervensjon som slår ned på Assad-regimet kunne være med på å styrke disse islamistiske grupperingenes posisjon ikke bare i Syria, men også i regionen (Charap 2013: 35-41).

Konflikten i Syria har også implikasjoner for den regionale maktbalansen i regionen. Kjetil Selvik hevder at konflikten i Syria har utviklet seg til en "stedfortrederkrig". Med sjiamuslimske Iran og Hizbollah som støtter Assad-regimet på den ene siden og sunnimuslimske Saudi-Arabia og Qatar som støtter opposisjonen på den andre siden (Selvik 2013). Selviks beskrivelse viser på en god måte hvordan erkefiendene og maktfaktorene, Iran og Saudi-Arabia, kjemper om innflytelse i regionen. Samtidig er både Israel og Tyrkia store maktfaktorer med geopolitiske interesser i regionen, som begge har et anstrengt forhold til Iran. Syria er således Irans eneste reelle allierte i regionen.

Alliansen mellom Syria og Iran ble et faktum etter den iranske revolusjonen i 1979. På tross av at det hevdes et sjia-felleskap mellom landene, har Syrias alawitter og Irans sjiamuslimer lite til felles i verdier eller kultur (Bröning 2008). Alliansen har derimot siden starten vært grunnet på taktiske forhold som felles fiender som Irak, Israel og Saudi-Arabia samt frykten for vestlig innflytelse. Alliansen mellom de to statene har siden starten vært stabil og under hele konflikten i Syria har Iran støttet Assad-regimet økonomisk, militært og politisk (Phillips 2012: 79). Saudi-Arabia, sammen med Qatar, har på sin side støttet den sunnimuslimske opposisjonen i Syria økonomisk. I tillegg er det sterke, men ubekreftede rykter, som hevder at de har støttet opposisjonen i Syria med både våpen og kamppersonell rutet via Libanon og Jordan (Jaber 2012). Saudi-Arabia og Qatars motiver for åpent å støtte opposisjonsstyrkene i Syria samt å være en pådriver for å tilføre opposisjonsstyrkene i Syria våpen kan sies å ha flere sider enn å hjelpe befolkningen i Syria. Ved å støtte opposisjonsstyrkene håper de å kunne styrte Assad-regimet til fordel for et sunni-dominert, pro Saudia-Arabisk styre i Syria. Dette vil åpenbart styrke deres posisjon i regionen ved at Iran da står i fare for å miste sin eneste allierte i regionen (Phillips 2012: 77).

En eventuell militær intervensjon i Syria vil mest sannsynlig ha de samme konsekvensene som beskrevet ovenfor da den store majoriteten av Syrias befolkning er sunnimuslimske. Således kan en R2P basert militær intervensjon stå i fare for å rykke ved maktbalansen i regionen. Dersom Iran mister Syria som sin alliert, vil også Irans viktige bånd til Hizbollah i Libanon stå i fare for å bli brutt. Dette kan være med på å svekke Irans posisjon i regionen betraktelig sett i forhold til både Saudi-Arabia og Israel (Phillips 2012: 79). Konsekvensene av en slik svekkelse av Irans posisjon i regionen er meget vanskelig å forutse. Faktum er at Iran har mektige fiender i regionen og en R2P-begrunnet intervensjon i Syria kan få store konsekvenser. Ifølge Trenin (2012) står man da i fare for at Israel vil angripe Iran med risiko for en storkrig i regionen, med stormakter som USA involvert. En slik utvikling av konflikten i Syria vil stå i sterk kontrast til kriteriet, "rimelig sjanse til å lykkes", og vil definitivt tale mot at man kan forsvare en militær intervensjon mot Syria.

6 Oppsummering og konklusjon

Jeg har tidligere i denne studien utledet og presentert fem kriterier R2P stiller for at militær intervensjon skal kunne være berettiget. I dette kapittelet vil jeg oppsummere mine funn vedrørende disse kriteriene samt forsøke å komme til en konklusjon.

Studien har vist at syriske myndigheter har gjort seg skyldige i grove forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser innenfor tidsrammen av denne studien. Opposisjonsstyrkene i Syria har også stått bak krigsforbrytelser, men opposisjonens overgrep kan ikke sammenliknes verken i størrelse eller utstrekning med hva myndighetene i Syria har stått bak. Jeg har gjennom analysen ikke funnet bevis for folkemord eller etnisk rensning som er to av de fire forbrytelsene som er spesifisert til å utgjøre "berettiget grunnlag". Noen vil kanskje hevde at dette svekker argumentet for at kriteriet er oppfylt. På den annen side fremkommer det ikke av resolusjonsteksten i A 60/1 at alle de fire forbrytelsene må ha forekommet for at berettiget grunnlag skal være tilstede. Således vil jeg oppsummere at kriteriet berettiget grunnlag er oppfylt på grunnlag av forekomsten av forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser.

Sikkerhetsrådet er ifølge resolusjon A 60/1 eneste rette autoritet med beslutningsmyndighet til å kunne godkjenne en militær intervensjon basert på R2P. Innenfor studiens tidsramme har Russland og Kina benyttet seg av vetoretten til å blokkere alle forsøk på å iverksette tiltak som har hatt til hensikt å stoppe volden i Syria. Russland og Kina har vært og er helt klare på at de vil stoppe alle forslag fra Sikkerhetsrådet som krenker Syrias suverenitet og at forslagene som har kommet hittil ikke har representert det sanne bildet av konflikten. Jeg kan derfor oppsummere at kriteriet rett autoritet ikke er oppfylt. Jeg har gjennom analysen forsøkt å belyse utfordringene R2P står ovenfor når Sikkerhetsrådet er eneste rette autoritet. Det at Sikkerhetsrådet er eneste myndighet og muligheten for veto, representerer utfordringer for at R2P kan være et reelt verktøy for å hindre menneskerettslige overgrep. Avgjørelser og enighet i Sikkerhetsrådet er dessverre ikke alltid kun basert på konkrete saker eller konflikter presentert for dem. Ofte er også forhold som nasjonale interesser i

form av militære, politiske og økonomiske allianser, Øst-Vest maktkampen i verdenspolitikken og forskjellige tolkninger av internasjonale avtaler og forpliktelser blant medlemslandene med på å forme Sikkerhetsrådets avgjørelser.

Selv om sterke sanksjoner eller bruk av makt ikke har skjedd, har verdenssamfunnet via FNs sikkerhetsråd, internasjonale organisasjoner og enkeltstater iverksatt tiltak for å prøve å stoppe volden i Syria. FN har gjennom Sikkerhetsrådet fordømt volden og besluttet å sende en ubevæpnet observatørstyrke, UNSMIS til Syria for å bidra til våpenhvile mellom partene, samt overvåke sekstrinns-fredsplanen som begge parter i konflikten opprinnelig aksepterte. Internasjonale samarbeidsorganisasjoner som EU og den arabiske liga sammen med enkeltstater har på sin side innført en rekke sanksjoner mot syriske myndigheter i et forsøk på å forhindre deres mulighet til å fortsette overgrepene. Likevel har ingen av disse tiltakene vært nok til å hindre eller stoppe konflikten. UNSMIS måtte avslutte sin virksomhet i Syria på grunn av eskalert vold og sekstrinns-fredsplanen ble heller ikke fulgt da partene i konflikten så større vinning i å fortsette kamphandlingene. Sanksjonene innført av EU, den Arabiske liga og enkeltstater har heller ikke vært nok til å ha noen reell innvirkning på konflikten. Oppsummert kan en si at de forsøkene som er gjort ved bruk av fredelige midler i stor grad har mislykkes i å stanse konflikten. Konflikten har bare økt i styrke og intensitet med påfølgende lidelse og tap av menneskeliv. Ordlyden fra resolusjon A 60/1 som går ut på at man skal reagere på en tidsriktig og avgjørende måte dersom fredlige midler ikke er tilstrekkelig blir således viktig. Fredelige midler er prøvd og tvangsmidler kan således forsvares.

Bruk av makt kun når staten åpenbart har feilet med å beskytte egen befolkning er siste kriterium som jeg har utledet fra resolusjon A 60/1. Dette er et skjønnsmessig begrep og derfor vanskelig å finne en skikkelig definisjon på og således utfordrende å avdekke. Likevel har jeg gjennom analysen av "berettiget grunnlag" avdekket alvorlige forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser, utført av syriske myndigheter. På bakgrunn av denne analysen mener jeg å ha gode bevis for at Syria åpenbart har feilet med å beskytte sin egen befolkning. Dette er en oppfatning jeg deler med både CoI og FNs høykommissær for flyktninger, Navi Pallas.

Rimelig sjanse til å lykkes er ikke et kriterium fra resolusjon A 60/1, men er hentet fra ICISS sin rapport "The Responsibility to Protect". Oppsummert er dette et varsomhetskriterium der man skal vurdere om en militær intervensjon har en sjanse til å lykkes med å stoppe eller hindre overgrep, samt at intervensjonen ikke er av en slik art at den kan bidra til å gjøre krisen større enn den faktisk er. Dette gjelder både for situasjonen på bakken i det kriserammede landet, men også om konflikten står i fare for å eskalere utover det den opprinnelig var. Konflikten i Syria har som nevnt tidligere utviklet seg fra relativt små demonstrasjoner til å bli en borgerkrig med et utall av forskjellige fraksjoner av opposisjonsgrupper. Disse består av alt fra desertører fra den syriske hæren organisert under FSA og SMC, uavhengige moderate islamistiske grupperinger til radikale islamistiske grupperinger med bånd til Al-Qaida. Denne siste gruppen med radikale islamister har hatt en sterk vekst i både rekruttering og operasjonell fremgang etter hvert som konflikten har dratt ut i tid. De har utviklet seg fra å være nærmest ikke-eksisterende i begynnelsen av konflikten til å bli den mest effektive gruppen av opposisjonstyrker mot slutten av min rapporteringsperiode. Disse radikale islamistiske grupperingene har ingen interesse av å skape et fritt og demokratisk Syria for hele folket, men kjemper mot Assad-regimet av helt andre grunner. Dette er grupperinger som kjemper for at Syria skal bli en selvstendig muslimsk stat, styrt etter streng tolkning av sharia-lovene. Det at slike grupperinger, hvor flere er definert som terrororganisasjoner av FN, opererer i Syria kan hindre at en militær intervensjon kan ansees for å ha en rimelig sjanse til å lykkes. En eventuell militær intervensjon vil da kunne havne i en situasjon der den legger til rette for at opposisjonsgrupperinger med bånd til terrororganisasjoner som Al-Qaida får sterkere fotfeste i Syria og hele regionen.

Konflikten i Syria er komplisert med mange stridstema og involverte parter både innad i Syria og i regionen. Selvik (2013) hevder at konflikten har utviklet seg til en "stedfortrederkrig". De regionale stormaktene Iran og Saudi-Arabia bruker Syria som kamparena av geopolitiske interesser for å øke eller beholde sin innflytelse i regionen. Konsekvensen av at Assad-regimet blir fjernet, og etter all sannsynlighet, vil bli erstattet av et sunnimuslimsk styre i Syria er vanskelig å forutse. Men ved et slikt maktskifte står Iran i fare for å miste sin eneste allierte i regionen samtidig som at båndene til Hizbollah kan bli brutt. Iran kan da miste mye av sin posisjon i regionen og stå svekket igjen mot

mektige regionale fiender som Saudi-Arabia og Israel. En R2P basert militær intervensjon står da i fare for å forrykke maktbalansen i regionen samt være en bidragsyter til en konflikt av enda større utstrekning enn den vi har i Syria i dag. Ifølge Trenin (2012) er Russland da redde for at Israel vil gå til angrep på Iran og skape en potensiell storkrig i regionen med stormakter som USA involvert. Dersom det er hold i disse antagelsene vil dette definitivt stå i sterk kontrast til kriteriet rimelig sjanse til å lykkes.

Funnene i denne studien antyder at kriteriene "berettiget grunnlag", "makt som siste utvei" og at Syria "åpenbart har feilet med å beskytte sin egen befolkning" er oppfylt.

Det er likevel andre kriterier som ikke er oppfylt. Kriteriet "rett autoritet" er åpenbart ikke oppfylt, da Sikkerhetsrådet, som er eneste rette autoritet, ikke har fattet en beslutning som går på å intervenere militært. Jeg hadde i utgangspunktet sett for meg at konflikten i Syria skulle tilfredsstille kriteriene for en R2P-basert militær intervensjon før jeg startet denne studien. Resultatet av mine funn i denne studien har derfor vært noe overraskende og uventet i forhold til hva jeg hadde sett for meg da jeg begynte mine undersøkelser. Studien har således vist at det er mange utfordringer og dilemmaer man kommer ovenfor når man skal vurdere militær intervensjon som middel på bakgrunn av R2P. Likeledes har studien understreket noen av begrensningene militær intervensjon på grunnlag av humanitære forhold har. På bakgrunn av mine funn vil jeg konkludere med at på tross av at konflikten i Syria har ført med seg store menneskerettslige overgrep og tap av menneskeliv, tilfredsstiller ikke konflikten i det gitte tidsrommet kriteriene for en R2P-basert en militær intervensjon. I tillegg til at Sikkerhetsrådet ikke har godkjent en slik intervensjon, er det primært kriteriet "rimelig sjanse for å lykkes" som fører meg til en slik konklusjon. De potensielle konsekvensene av en militær intervensjon i Syria er rett og slett for store. En R2P-basert militær intervensjon i Syria, står i fare for å legge til rette for at terrororganisasjoner får ytterligere fotfeste, samt at den kan bidra til at konflikten eskalerer utover det den var iverksatt til å forhindre.

Jeg har gjennom denne studien belyst to utfordringer med R2P som kan sies å ha implikasjoner på R2P sin nytteighet og relevans, sett i forhold til dagens konfliktspekter. For det første mangler R2P klare terskelbegreper innenfor kriteriene for at militær intervensjon skal være berettiget. Dette kan føre til at alvorlighetsgraden av brudd på

R2P sine kriterier blir tolket forskjellig fra stat til stat. Dette fører meg mot andre utfordring med R2P, som er at Sikkerhetsrådet er eneste rette beslutningsmyndighet for at en R2P- basert militær intervensjon skal kunne være berettiget. Dette er avhengig av bred politisk enighet i Sikkerhetsrådet og da særlig blant de fem permanente medlemmene som er gitt vetorett. Slik enighet er derimot avhengig at medlemmene definerer alvorlighetsgraden av situasjonen likt og at realpolitikk i form av egne nasjonale interesser ikke blir truet. Disse to punktene er etter min mening med på å hindre prinsippet R2P sin nytthet og relevans i dagens konfliktspekter.

For at R2P skal kunne brukes som et reelt verktøy for verdenssamfunnet til å løse konflikter slik som vi ser i Syria i dag, vil det etter min mening kreve at R2P får en endret status fra et prinsipp til en etablert norm. Hvordan få til dette statusskiftet har ikke vært tema for min problemstilling, men jeg mener det kan være et relevant tema for videre forskning.

Litteraturliste

- Alston, Philip og Euan MacDonald (2008): *Human rights, intervention and the use of force*. Oxford University Press.
- Amnesty, International (2011): *Deadly Detention*. Deaths in custody amid popular protest in Syria, London: Amnesty International.
- BBC (2012): *Syria in civil war, Red Cross says*. <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-18849362>. [03.03 2014].
- BBC (2013a): *Hard Talk*. BBC, <http://www.youtube.com/watch?v=QF0Pd1IZC0Y>.
- BBC (2013b): *Syria crisis: Guide to armed and political opposition*. <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24403003>. [16.09. 2013].
- Bellamy, Alex J og Ruben Reike (2010): "The Responsibility to Protect and International Law". *Global Responsibility to Protect*, 2 (3): 267-286.
- Bellamy, Alex J. (2009): *Responsibility to protect : the global effort to end mass atrocities*. Cambridge: Polity.
- Bellamy, Alex J. (2011): *Global politics and the responsibility to protect : from words to deeds*. Abingdon: Routledge.
- Benotman, Noman og Roisin Blake (2013): *Jabhat al-Nusra: A Strategic Briefing*. Quilliam.
- Bröning, Michael (2008): *The Myth of the Shia Crescent*. www.project-syndicate.org: <https://www.project-syndicate.org/commentary/the-myth-of-the-shia-crescent>. [13.05 2014].
- Charap, Samuel (2013): "Russia, Syria and the doctrine of intervention". *Survival: Global Politics and Strategy*, 55: 35-41.
- Chesterman, Simon (2001): *Just War Or Just Peace?: Humanitarian Intervention and Intertnational Law*. Oxford University Press.
- CIA (2007): *Syria Physioigraphy*. Central Intelligence Agency.
- Dahl, Arne Willy (2008): *Håndbok i militær folkerett*. Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Deng, Francis Mading (1996): *Sovereignty as responsibility : conflict management in Africa*. Washington, D.C.: Brookings.
- EU (2014): *Restrictive measures (sanctions) in force*. Brussels: European Union. Hentet 05.04.2014, fra http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/docs/measures_en.pdf.
- Evans, Gareth J. (2008a): *The responsibility to protect : ending mass atrocity crimes once and for all*. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.
- Evans, Gareth J. (2008b): *The responsibility to protect : ending mass atrocity crimes once and for all*. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.
- Fielding-Smith, Abigail (2011): *Arab League imposes sanctions on Syria*. Financial Times, <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/bd22b52a-1917-11e1-92d8-00144feabdc0.html#axzz2ymE2W1UI>. [12.04 2014].

- Finch, George A (1949): "The Genocide Convention". *American Journal of International Law*: 732-738.
- Flyktninghjelpen (2013): *Høyt konfliktnivå i Kaukasus*. Flyktninghjelpen, <http://www.flyktninghjelpen.no/?aid=9095123>. [04.04 2014].
- Forsythe, David P (2012): "The UN Security Council and Human Rights". *Occasional Paper*.
- GlobalR2P (2013a): *Population at Risk: Syria*. Global Centre For The Responsible To Protect, <http://www.globalr2p.org/regions/syria>. [12.12 2013].
- GlobalR2P (2013b): *Timeline of International Response to the Situation in Syria*. Global Centre For the Responsibility To Protect, <http://www.globalr2p.org/media/files/timeline-of-international-response-to-syria-1.pdf>. [12.12 2013].
- Goksedef, Ece (2013): *War in Syria insires Kurdish unity*. Aljazeera, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2013/07/2013727161533579785.html>. [19.04 2014].
- Guardian (2012a): *Syrian president Bashar al-Assad denies responsibility for Houla massacre*. <http://www.theguardian.com/world/video/2012/jun/03/syria-assad-denies-responsibility-houla-massacre-video>. [10.09. 2013].
- Guardian (2012b): *Syrian siege of Homs is genocidal, say trapped residents*. <http://www.theguardian.com/world/2012/feb/07/syrian-homs-siege-genocidal-say-residents>. [26.02 2014].
- Helgesen, Jan E (2013): *Génevekonvensjonene*. 12.04.13 utg.: Store Norske Leksikon.
- Henriksen, Petter (1995): *Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon*. Oslo: Kunnskapsforl.
- HRW (2011): *"We've Never Seen Such Horror"*. Crimes against Humanity by Syrian Security Forces, New York: Human Rights Watch.
- HRW (2012): *Torture Archipelago*. Arbitrary Arrests, Torture, and Enforced Disappearances in Syria's Underground Prisons since March 2011, New York: Human Rights Watch.
- HRW (2013a): *Q&A: Syria and the International Criminal Court*. Human Rights Watch, <http://www.hrw.org/news/2013/09/17/qa-syria-and-international-criminal-court#1>. [20.04 2014].
- HRW (2013b): *World Report China*. New York: Human Rights Watch, <http://www.hrw.org/world-report/2013/country-chapters/china>. [03.04 2014].
- HRW (2013c): *World Report Russia*. New York: Human Rights Watch, <http://www.hrw.org/world-report/2013/country-chapters/russia?page=1>. [02.04 2014].
- Høstmælingen, Njål og Torkel Opsahl (1998): *Livssyns- og trosfrihet i et menneskerettsperspektiv : særlig om faget kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering : Torkel Opsahls minneseminar 1997*. [Oslo]: Juristforbundets forl. i samarbeid med Institutt for menneskerettigheter.
- ICC (1998): *Rome Statute of the International Criminal Court*. Rome: International Criminal Court, fra http://www.icc-cpi.int/nr/rdonlyres/ea9aeff7-5752-4f84-be94-0a655eb30e16/0/rome_statute_english.pdf.
- ICJ (2007): *Case Concerning the Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro)*. International Justice of Court. Hentet 01.03.2014.

- ICRC (1949): *The Geneva Conventions of 12 August 1949*. fra <http://www.icrc.org/eng/assets/files/publications/icrc-002-0173.pdf>.
- ICRC (1998): *Rome Statue of the International Criminal Court, 17 July 1998*. fra <http://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/ART/585-08?OpenDocument>.
- ICRtoP (2014a): *Core Documents: Understanding RtoP*. International coalition for the responsibility to protect, <http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/publications>. [21.01 2014].
- ICRtoP (2014b): *Key Developments on the Responsibility to Protect at the United Nations*. International coalition for the responsibility to protect, <http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/about-rtop/the-un-and-rtop#UNSC>. [21.01 2014].
- Ignatieff, Michael (1999): *The warrior's honor : ethnic war and the modern conscience*. London: Vintage.
- International Commission on Intervention and State Sovereignty., Evans, Gareth J. Sahnoun, Mohamed International Development Research Centre (Canada), (2001): *The responsibility to protect : report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty*. 0889369607, 0889369631 (supplement). Ottawa: International Development Research Centre.
- Jaber, Hala (2012): *Influx of foreign fighters add to Syria's carnage*. The Australian, <http://www.theaustralian.com.au/news/world/influx-of-foreign-fighters-add-to-syrias-carnage/story-fnb64oi6-1226397802589#>. [15.05 2014].
- Janes, IHS (2013): *Analysis: Syria's insurgent landscape*. Englewood, Colorado: IHS Janes Aerospace, Defence & Security, <http://www.ihs.com/pdfs/Syrias-Insurgent-Landscape-oct-2013.pdf>. [13.04 2014].
- Johansen, Sigrid Redse og Jacob Thomas Staib (2009): *Jus og militærmakt*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Kofi A, Annan (1999): "Two concepts of sovereignty". *The Economist*, (352): 49-50.
- Leraand, Dag (2013): *Bashar Al Assad*. Oslo: Store norske leksikon, http://snl.no/Bashar_al-Assad.
- Levy, Jack S (2008): "Case studies: Types, designs, and logics of inference". *Conflict Management and Peace Science*, 25 (1): 1-18.
- Lund, Arond (2013): *The Non-State Militant Landscape in Syria*. West Point: Combating Terrorism Center, <http://www.ctc.usma.edu/posts/the-non-state-militant-landscape-in-syria>. [20.04 2014].
- MacFarquhar, Neil (2012): After a Year, Deep Divisions Hobble Syria's Opposition. *The New York Times*.
- NCTC (2014a): *Al-Qa'ida*. National Counterterrorism Centre, http://www.nctc.gov/site/groups/al_qaida.html. [13.04 2014].
- NCTC (2014b): *Al-Qa'ida in Iraq (AQI)*. The National Counterterrorism Centre, <http://www.nctc.gov/site/groups/aqi.html>. [13.04 2014].
- O'Bagy, Elizabeth (2013): *The free Syrian Army*. Washington, DC: Institute for the Study of War, <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/The-Free-Syrian-Army-24MAR.pdf>. [01.04 2014].
- Phillips, Christopher (2012): "Syria's Torment". *Survival*, 54 (4): 67-82.
- Pillay, Navi (2011): *Pillay urges united international action to protect Syrians*. United Nations, <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=11493&LangID=E>. [05.04 2014].

- Quigley, John (1998): "State Responsibility for Ethnic Cleansing". *UC Davis L. Rev.*, 32: 341.
- Regjeringen (2013): *Understanding the responsibility to protect*.
http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/kampanjer/refleks/innspill/menneskerettigheter/syed_protect.html?id&id=534734.
- Ruud, Morten og Geir Ulfstein (2011): *Innføring i folkerett*. Oslo: Universitetsforl.
- Salih, Yassin al-Haj (2012): *The Syrian Shabiha and Their State - Statehood & Participation*. Heinrich Böll Stiftung.
- Selvik, Kjetil (2013): *Syria er et annet sted*. Bergen: Bergens Tidende, <http://www.bt.no/nyheter/lokalt/Syria-er-et-annet-sted-2873285.html#.U3IK515PSfM>. [10.05 2014].
- Stanly-Foundation (2008): *Actualizing the responsibility to protect : 43rd Conference on the United Nations of the Next Decade : June 20-25, 2008, Convento do Espinheiro, E\0301vora, Portugal*. [Muscatine, IA]: Stanley Foundation.
- Stanton, Gregory, By Region og Anti-Genocide Alliance (2012): *Genocide Watch*.
http://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:sx4FILPDTTQJ:scholar.google.com/++genocide+syria&hl=no&as_sdt=0,5. [26.02 2014].
- Sønsteby, Christian (2012): *General Mood gir opp i Syria*. TV 2, <http://www.tv2.no/nyheter/utenriks/general-mood-gir-opp-i-syria-3835682.html>. [13.04 2014].
- Thomas, Aquinas og Kevin Knight (2000): *Summa theologiae*. [Denver, CO]: New Advent.
- Trenin, Dmitri (2012): *Why Russia Supports Assad*. New York: New York Times,
http://www.nytimes.com/2012/02/10/opinion/why-russia-supports-assad.html?_r=1&emc=eta1.
- Triffterer, Otto og Christian Rosbaud (2000): *Rome Statute of the International Criminal Court*. Baden-Baden: Nomos.
- UN (1945): *CHAPTER VII: ACTION WITH RESPECT TO THREATS TO THE PEACE, BREACHES OF THE PEACE, AND ACTS OF AGGRESSION*. [www.UN.org](http://www.un.org): United Nations,
<http://www.un.org/en/documents/charter/chapter7.shtml>. [05.04 2014].
- UN (1984): *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*. 1465, p.85: (39th Session). United Nations. Hentet 21.01.14, fra
<http://www.refworld.org/docid/3ae6b3a94.html>.
- UN (2012a): *Kofi Annan resigns as UN-Arab League Joint Special Envoy for Syrian crisis*. New York: United Nations,
<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=42609&Cr=Syria&Cr1=#.U0qVSI71qfM>. [10.04 2014].
- UN (2012b): *United Nations Supervision Mission in Syria*. UN.org: United Nations,
<https://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unsmis/index.shtml>. [10.02 2014].
- UNGA *Functions and Powers of the General Assembly*. UN, <http://www.un.org/en/ga/about/background.shtml>. [23.01 2014].
- UNGA (2005): *United Nations General Assembly A/60/L.1*. New York : United Nations.
- UNGA (2009): *United Nations General Assembly A/63/677*. New York : United Nation.

- UNGA (2012): 66/253. *The situation in the Syrian Arab Republic*. (Sixty-sixth session). New York: United Nations. Hentet 04.04.2014, fra <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/474/00/PDF/N1147400.pdf?OpenElement>.
- UNHCR (2011a): *Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic*. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/IICISyria/Pages/AboutCol.aspx>. [10.03 2014].
- UNHCR (2011b): *Resolution adopted by the Human Rights Council at its seventeenth special session*. (Seventeenth special session). Hentet 01.03.14, fra http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColSyria/ResS17_1.pdf.
- UNHCR (2013a): *Report of the independent international commission of inquiry on the Syrian Arab Republic*. A/HRC 23/58 5. (Twenty-third session). United Nations. Hentet 02.12.13, fra <http://www.globalr2p.org/media/files/coi-report-june-2013.pdf>.
- UNHCR (2013b): *Report of the independent international commission of inquiry on the Syrian Arab Republic*. A/HRC 24/46 6. (Twenty-fourth session). New York: United Nations. Hentet 01.01.14, fra http://www.globalr2p.org/media/files/a_hrc_24_46_encoisept2013.pdf.
- UNHRC (2011): *Report of the independent international commission of inquiry on the Syrian Arab Republic*. A/HRC/S-17/2/Add.1 1. (Seventeenth special session). United Nations. Hentet 03.03.14, fra http://www.ohchr.org/Documents/Countries/SY/A.HRC.S-17.2.Add.1_en.pdf.
- UNHRC (2012): *Report of the independent international commission of inquiry on the Syrian Arab Republic*. A/HRC/19/69 (Nineteenth session). United Nations. Hentet 05.04.2014, fra <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session19/A-HRC-19-69.pdf>.
- UNHRC (2012a): *Report of the independent international commission of inquiry on the Syrian Arab Republic*. A/HRC/21/50 5. (Twenty-first session). United Nations. Hentet 06.03.14, fra http://www.globalr2p.org/media/files/hrc_coi_report_aug15.pdf.
- UNHRC (2013): *Report of the independent international commission of inquiry on the Syrian Arab Republic*. A/HRC 22/59 4. (Twenty-second session). United Nations. Hentet 02.03.14, fra http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColSyria/A.HRC.22.59_en.pdf.
- United Nations (1945): *Charter of the United Nations together with the statute of the International Court of Justice : signed at the United Nations Conference on International Organization, San Francisco, Cal. June. 26, 1945*. [Washington, D.C.]: U.S. Gov. Printing Office.
- UNSC (1994): S/1994/674. New York: United Nations Security Council. Hentet 01.04.2014, fra http://www.icty.org/x/file/About/OTP/un_commission_of_experts_report1994_en.pdf.
- UNSC (1999): *RESOLUTION 1267 (1999)*. New York: United Nations. Hentet 10.04.2014, fra [http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1267\(1999\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1267(1999)).
- UNSC (2011a): 6627th meeting. United Nations, New York, 04.10.2011
- UNSC (2011b): *France, Germany, Portugal and United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland: draft resolution*. New York: United Nations. Hentet 03.04.2014, fra http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2011/612.
- UNSC (2012a): 6711th meeting. New York: United Nations, 04.02.2012
- UNSC (2012b): 6810th meeting. New York: United Nations, New York, 19.07.2012
- UNSC (2012c): *Bahrain, Colombia, Egypt, France, Germany, Jordan, Kuwait, Libya, Morocco, Oman, Portugal, Qatar, Saudi Arabia, Togo, Tunisia, Turkey, United Arab Emirates, United Kingdom of Great Britain and*

- Northern Ireland and United States of America: draft resolution*. New York: United Nations. Hentet 03.04.2014, fra http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2012/77.
- UNSC (2012d): *France, Germany, Portugal, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and United States of America: draft resolution*. New York: United Nations. Hentet 03.04.2014, fra http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2012/538.
- UNSC (2012e): *Resolution 2042*. New York: United Nations. Hentet 03.04.2014, fra <http://www.globalr2p.org/media/files/unscrest2042.pdf>.
- UNSC (2012f): *Resolution 2043*. New York: United Nations. Hentet 03.04.2014, fra <http://www.globalr2p.org/media/files/res2043.pdf>.
- UNSC (2012g): *Resolution 2059*. New York: United Nations. Hentet 03.04.2014, fra <http://www.globalr2p.org/media/files/unscrestjuly20.pdf>.
- Watch, Genocide (2013): *Genocide and Mass Atrocities Alert: Syria* <http://www.genocidewatch.org/syria.html>. [05.03 2014].
- Weiss, Thomas George (2012): *Humanitarian intervention : ideas in action*. Cambridge: Polity Press.
- Wheeler, Nicholas J. (2000): *Saving strangers : humanitarian intervention in international society*. New York: Oxford University Press.
- Wiki, Sanctions (2013): *Sanctions Syria*. <http://www.sanctionswiki.org/Syria#EU>. [02.04 2014].
- Yin, Robert K. (2009): *Case study research : design and methods*. Los Angeles, Calif.: Sage Publications.

Vedlegg:

1: Kart

Kart over Syria (CIA 2007)

2: ICC sine statutter

The jurisdiction of the Court shall be limited to the most serious crimes of concern to the international community as a whole. The Court has jurisdiction in accordance with this Statute with respect to the following crimes (ICC 1998):

- (a) The crime of genocide;
- (b) Crimes against humanity;
- (c) War crimes;
- (d) The crime of aggression.

Article 6

Genocide

For the purpose of this Statute, "genocide" means any of the following acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group, as such:

- (a) Killing members of the group;
- (b) Causing serious bodily or mental harm to members of the group;
- (c) Deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part;
- (d) Imposing measures intended to prevent births within the group;
- (e) Forcibly transferring children of the group to another group.

Article 7

Crimes against humanity

1. For the purpose of this Statute, "crime against humanity" means any of the following acts when committed as part of a widespread or systematic attack directed against any civilian population, with knowledge of the attack:

- (a) Murder;
- (b) Extermination;
- (c) Enslavement;
- (d) Deportation or forcible transfer of population;
- (e) Imprisonment or other severe deprivation of physical liberty in violation of fundamental rules of international law;

1 Paragraph 2 of article 5 ("The Court shall exercise jurisdiction over the crime of

aggression once a provision is adopted in accordance with articles 121 and 123 defining the crime and setting out the conditions under which the Court shall exercise jurisdiction with respect to this crime. Such a provision shall be consistent with the relevant provisions of the Charter of the United Nations.”) was deleted in accordance with RC/Res.6, annex I, of 11 June 2010. Rome Statute of the International Criminal Court 4

(f) Torture;

(g) Rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, enforced sterilization, or any other form of sexual violence of comparable gravity;

(h) Persecution against any identifiable group or collectivity on political, racial, national, ethnic, cultural, religious, gender as defined in paragraph 3, or other grounds that are universally recognized as impermissible under international law, in connection with any act referred to in this paragraph or any crime within the jurisdiction of the Court;

(i) Enforced disappearance of persons;

(j) The crime of apartheid;

(k) Other inhumane acts of a similar character intentionally causing great suffering, or serious injury to body or to mental or physical health.

2. For the purpose of paragraph 1:

(a) "Attack directed against any civilian population" means a course of conduct involving the multiple commission of acts referred to in paragraph 1 against any civilian population, pursuant to or in furtherance of a State or organizational policy to commit such attack;

(b) "Extermination" includes the intentional infliction of conditions of life, inter alia the deprivation of access to food and medicine, calculated to bring about the destruction of part of a population;

(c) "Enslavement" means the exercise of any or all of the powers attaching to the right of ownership over a person and includes the exercise of such power in the course of trafficking in persons, in particular women and children;

(d) "Deportation or forcible transfer of population" means forced displacement of the persons concerned by expulsion or other coercive acts from the area in which they are lawfully present, without grounds permitted under international law;

(e) "Torture" means the intentional infliction of severe pain or suffering, whether

physical or mental, upon a person in the custody or under the control of the accused; except that torture shall not include pain or suffering arising only from, inherent in or incidental to, lawful sanctions;

(f) "Forced pregnancy" means the unlawful confinement of a woman forcibly made pregnant, with the intent of affecting the ethnic composition of any population or carrying out other grave violations of international law. This definition shall not in any way be interpreted as affecting national laws relating to pregnancy;

(g) "Persecution" means the intentional and severe deprivation of fundamental rights contrary to international law by reason of the identity of the group or collectivity;

(h) "The crime of apartheid" means inhumane acts of a character similar to those referred to in paragraph 1, committed in the context of an institutionalized regime of systematic oppression and domination by one racial group over any other racial group or groups and committed with the intention of maintaining that regime;

(i) "Enforced disappearance of persons" means the arrest, detention or abduction of persons by, or with the authorization, support or acquiescence of, a State or a political organization, followed by a refusal to acknowledge that deprivation of freedom or to give information on the fate or whereabouts of those persons, with the intention of removing them from the protection of the law for a prolonged period of time.

3. For the purpose of this Statute, it is understood that the term "gender" refers to the two sexes, male and female, within the context of society. The term "gender" does not indicate any meaning different from the above.

Article 8

War crimes

1. The Court shall have jurisdiction in respect of war crimes in particular when committed as part of a plan or policy or as part of a large-scale commission of such crimes.

2. For the purpose of this Statute, "war crimes" means:

(a) Grave breaches of the Geneva Conventions of 12 August 1949, namely, any of the following acts against persons or property protected under the provisions of the relevant Geneva Convention:

(i) Wilful killing;

(ii) Torture or inhuman treatment, including biological experiments;

- (iii) Wilfully causing great suffering, or serious injury to body or health;
- (iv) Extensive destruction and appropriation of property, not justified by military necessity and carried out unlawfully and wantonly;
- (v) Compelling a prisoner of war or other protected person to serve in the forces of a hostile Power;
- (vi) Wilfully depriving a prisoner of war or other protected person of the rights of fair and regular trial;
- (vii) Unlawful deportation or transfer or unlawful confinement;
- (viii) Taking of hostages.

(b) Other serious violations of the laws and customs applicable in international armed conflict, within the established framework of international law, namely, any of the following acts:

- (i) Intentionally directing attacks against the civilian population as such or against individual civilians not taking direct part in hostilities;
- (ii) Intentionally directing attacks against civilian objects, that is, objects which are not military objectives;
- (iii) Intentionally directing attacks against personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United

Nations, as long as they are entitled to the protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict;

2 Paragraphs 2 (e) (xiii) to 2 (e) (xv) were amended by resolution RC/Res.5 of 11 June 2010 (adding paragraphs 2 (e) (xiii) to 2 (e) (xv)).

- (iv) Intentionally launching an attack in the knowledge that such attack will cause incidental loss of life or injury to civilians or damage to civilian objects or widespread, long-term and severe damage to the natural environment which would be clearly excessive in relation to the concrete and direct overall military advantage anticipated;
- (v) Attacking or bombarding, by whatever means, towns, villages, dwellings or buildings which are undefended and which are not military objectives;
- (vi) Killing or wounding a combatant who, having laid down his arms or having no longer means of defence, has surrendered at discretion;
- (vii) Making improper use of a flag of truce, of the flag or of the military insignia and uniform of the enemy or of the United Nations, as well as of the distinctive emblems of

the Geneva Conventions, resulting in death or serious personal injury;

(viii) The transfer, directly or indirectly, by the Occupying Power of parts of its own civilian population into the territory it occupies, or the deportation or transfer of all or parts of the population of the occupied territory within or outside this territory;

(ix) Intentionally directing attacks against buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals and places where the sick and wounded are collected, provided they are not military objectives;

(x) Subjecting persons who are in the power of an adverse party to physical mutilation or to medical or scientific experiments of any kind which are neither justified by the medical, dental or hospital treatment of the person concerned nor carried out in his or her interest, and which cause death to or seriously endanger the health of such person or persons;

(xi) Killing or wounding treacherously individuals belonging to the hostile nation or army;

(xii) Declaring that no quarter will be given;

(xiii) Destroying or seizing the enemy's property unless such destruction or seizure be imperatively demanded by the necessities of war;

(xiv) Declaring abolished, suspended or inadmissible in a court of law the rights and actions of the nationals of the hostile party;

(xv) Compelling the nationals of the hostile party to take part in the operations of war directed against their own country, even if they were in the belligerent's service before the commencement of the war;

(xvi) Pillaging a town or place, even when taken by assault;

(xvii) Employing poison or poisoned weapons;

(xviii) Employing asphyxiating, poisonous or other gases, and all analogous liquids, materials or devices;

(xix) Employing bullets which expand or flatten easily in the human body, such as bullets with a hard envelope which does not entirely cover the core or is pierced with incisions;

(xx) Employing weapons, projectiles and material and methods of warfare which are of a nature to cause superfluous injury or unnecessary suffering or which are inherently indiscriminate in violation of the international law of armed conflict, provided that such weapons, projectiles and material and methods of warfare are the subject of a

comprehensive prohibition and are included in an annex to this

Statute, by an amendment in accordance with the relevant provisions set forth in articles 121 and 123;

(xxi) Committing outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;

(xxii) Committing rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, as defined in article 7, paragraph 2 (f), enforced sterilization, or any other form of sexual violence also constituting a grave breach of the Geneva Conventions;

(xxiii) Utilizing the presence of a civilian or other protected person to render certain points, areas or military forces immune from military operations;

(xxiv) Intentionally directing attacks against buildings, material, medical units and transport, and personnel using the distinctive emblems of the Geneva Conventions in conformity with international law;

(xxv) Intentionally using starvation of civilians as a method of warfare by depriving them of objects indispensable to their survival, including willfully impeding relief supplies as provided for under the Geneva Conventions;

(xxvi) Conscripting or enlisting children under the age of fifteen years into the national armed forces or using them to participate actively in hostilities.

(c) In the case of an armed conflict not of an international character, serious violations of article 3 common to the four Geneva Conventions of 12 August 1949, namely, any of the following acts committed against persons taking no active part in the hostilities, including members of armed forces who have laid down their arms and those placed hors de combat by sickness, wounds, detention or any other cause:

(i) Violence to life and person, in particular murder of all kinds, mutilation, cruel treatment and torture;

(ii) Committing outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;

(iii) Taking of hostages;

(iv) The passing of sentences and the carrying out of executions without previous judgement pronounced by a regularly constituted court, affording all judicial guarantees which are generally recognized as indispensable.

(d) Paragraph 2 (c) applies to armed conflicts not of an international character and thus does not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated

and sporadic acts of violence or other acts of a similar nature.

(e) Other serious violations of the laws and customs applicable in armed conflicts not of an international character, within the established framework of international law, namely, any of the following acts:

(i) Intentionally directing attacks against the civilian population as such or against individual civilians not taking direct part in hostilities;

(ii) Intentionally directing attacks against buildings, material, medical units and transport, and personnel using the distinctive emblems of the Geneva Conventions in conformity with international law;

(iii) Intentionally directing attacks against personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United

Nations, as long as they are entitled to the protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict;

(iv) Intentionally directing attacks against buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals and places where the sick and wounded are collected, provided they are not military objectives;

(v) Pillaging a town or place, even when taken by assault;

(vi) Committing rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, as defined in article 7, paragraph 2 (f), enforced sterilization, and any other form of sexual violence also constituting a serious violation of article 3 common to the four Geneva Conventions;

(vii) Conscripting or enlisting children under the age of fifteen years into armed forces or groups or using them to participate actively in hostilities;

(viii) Ordering the displacement of the civilian population for reasons related to the conflict, unless the security of the civilians involved or imperative military reasons so demand;

(ix) Killing or wounding treacherously a combatant adversary;

(x) Declaring that no quarter will be given;

(xi) Subjecting persons who are in the power of another party to the conflict to physical mutilation or to medical or scientific experiments of any kind which are neither justified by the medical, dental or hospital treatment of the person concerned nor carried out in his or her interest, and which cause death to or seriously endanger the health of such person or persons;

(xii) Destroying or seizing the property of an adversary unless such destruction or seizure be imperatively demanded by the necessities of the conflict;

(xiii) Employing poison or poisoned weapons;

(xiv) Employing asphyxiating, poisonous or other gases, and all analogous liquids, materials or devices;

(xv) Employing bullets which expand or flatten easily in the human body, such as bullets with a hard envelope which does not entirely cover the core or is pierced with incisions.

(f) Paragraph 2 (e) applies to armed conflicts not of an international character and thus does not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence or other acts of a similar nature. It applies to armed conflicts that take place in the territory of a State when there is protracted armed conflict between governmental authorities and organized armed groups or between such groups.

3. Nothing in paragraph 2 (c) and (e) shall affect the responsibility of a Government to maintain or re-establish law and order in the State or to defend the unity and territorial integrity of the State, by all legitimate means (ICC 1998).